

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po cenu •

Beograd, 7 april 1939

God. X • Broj 14.

VASKRSNIMO BRATA U SEBI!

Pomislice se: zar i ove godine da se ponavljaju obligatni članci o Uskrsu, kao prazniku novog života, vere i ljubavi, kao prazniku cveća, prolećne radosti i mira među ljudima? Zar i ove godine, kada su sva obzora natmurena i kada je u čovečanstvu toliko nemira i nedaća?

Da, — i ove godine, još više nego li ikada! Zar nije, uostalom, i sam Uskrs Gospodnji došao u vreme koje je bilo možda još teže nego li ovo današnje? Zar se taj Uskrs nije javio posle tolikih crnih petaka, posle dana strahote; kada se od zemljotresa zemlja otvarala, kada su zidovi hramova pucali, kada su ratovi i morije davili narode, kada je jedino u unutrašnjoj i dubokoj regeneraciji, u vaskrsenju duše u telu i srca u grudima, u vaskrsenju Boga u čoveku, — razočarano i izmučeno čovečanstvo moglo da nađe nov put u bolji život?

Šta god se dešavalo, i ma koliko se gomilale pobeđe sile i porazi pravde, mi ni za čas ne sumnjamo da velike linije razvoja čovečanstva idu u pravcu istine i mira među ljudima, te da sve ostalo pretstavlja samo prolazne dizgresije, kojih je bilo uvek i koje nisu poslednje. Međutim, da se sa tih stramputica što pre vratimo na jedini ispravni put napretka, — ništa čovečanstvu nije u tolikoj meri potrebno, koliko to, da vaskrsne duša i srce u njemu; da Hrist u ljudskim odnosima pobeđi ponovno pretstavnik pakla; da odvali grdnu ploču sa groba međunarodnog morala i civilizacije, da svojom pojavom zablešti do zubi naoružane stražare i da, obasjan oreolom ljubavi, navesti opet ljudima, da je on jedini koji je večan i nepobediv, a da su i najmoćniji Cezari samo prolazni.

To navedenje najdublji je i jedini smisao svih verovanja i religija, svih duhovnih i misaonih pokreta, svih Božića i Uskrsa. Otkad god čovečanstvo zna za sebe, sve njegove misli i osećanja su upravljena tom cilju: uskrsnuću večite pravde, slobode i ljubavi! Sve što je mimo toga, ili protiv toga, ma kako silno izgledalo, pretstavlja samo što viši uzlet, za što dublji i katastrofalniji pad...

I pre dve hiljade godina bio je Bogočevak razapet na krstu, — čitave legije jedne goleme imperije, sve vlasti i svi sudije bili su mobilizovani protiv njega, golorukog i bosonogog, — pa se ipak njegovo vaskrsnuće pretvorilo u simbol koji će večito ravnati dušama, dok od njegovih progonitelja nema danas ni traga. A njegova nauka je bila ona ista koja važi i danas: Vaskrsnite čoveka u čoveku, pa ste time vaskrsnuli i pravdu u svetu i Boga u odnosima među ljudima. A time ste doveli do pobeđe i slobodu!

Naročito mi Jugosloveni, mi — Srbi, Hrvati i Slovenci — trebamo na ovogodišnji praznik uskrsnuća da vaskrsnemo brata u svakom od nas, da se pričestimo hlebom čojstva i rodoljubivog zanosa, pa da doživimo Uskrs sviiju nas, koji će ujedno biti i najveći praznik Jugoslavije. Kada bi još deset puta mračniji bio Veliki petak, nego li je ovaj što ga danas proživljuje čovečanstvo, — svetlo uskrsnje sunce će neodoljivom snagom obasjati sve naše pragove, ako mi zaista vaskrsnemo brata u sebi, i ako sve svoje neiscrpne snage stavimo u službu naroda i otadžbine.

Nije bez dubokog značenja činjenica, što nam baš ove godine svima, — Srbima, Hrvatima i Slovencima, — praznik Uskrsnuća pada na isti dan. To znači: Ili zajedno, pa će čitava naša budućnost biti jedan jedini uskrsnji praznik; ili uraskorak, a onda... videli smo, na primeru drugih, šta bi nas očekivalo!

Misli i želje za ovogodišnji Uskrs

Da zaboravimo sve što nas je u prošlosti delilo i da se stavimo svi u službu velike zavetne misli — da čuvamo i jačamo našu veliku i milu domovinu Jugoslaviju.

Blaženopočivši Viteški Kralj Aleksandar

Tko ljubav, slogu, jedinstvo u narodu našem promiče, taj, ili se zvao Srb ili Hrvat, pravi je kršćanin, ljubitelj je pravi života, svijetla, slobode i slave svoga naroda. Razdor je propast naroda, a ljubav, sloga i jedinstvo zalag su njegovom uskrsnuću i neumrlosti. J. J. Štrosmajer

Neka vas ime jedno od drugoga nikada ne otuđi, jer ste krv jedne krvi i kost jedne kosti; neka vas vera ne razjedini, jer je samo jedan Bog!

Vojvoda Stepa Stepanović

Samo en pot je, po kojem utegnemo ubežati propasti, samo en trden jez kteri nas utegne ubraniti. To jez najdemo v političnej solidarnosti z junaškimi brati, kateri so iste matere, istega jezika z nami. Da rečeno zvezo osnujemo i utrdimo, pa da zatavimo vsako misel, ktera na to namerja, da bi mi sami za sebe mogli kdaj kaj biti.

F. Levstik

Sokolske utakmice za mač Kralja Aleksandra u Zagrebu

Visoko ceneći rad Sokola, a da bi podigao volju za utakmicama, Blaženopočivši Viteški Kralj Aleksandar poklonio je g. 1925 Savezu Sokola K. J. skupocen mač, kao prelazni dar na utakmicama najvišeg stepena (na spravama i u lakoj atletici). Takve utakmice održavale su se uvek uz veliko učešće celokupnog Sokolstva, prilikom sletova i većih sokolskih priredaba.

Prve utakmice za mač Nj. V. Kralja Aleksandra održane su prilikom i Medusletskih utakmica, 1925, u Beogradu; druge prilikom velikog sleta, 1930, u Beogradu; treće prilikom Pokrajinskog sleta, 1933, u Ljubljani, a četvrte kao zasebna priredba, 1937, u Zemunu. Sva četiri puta mač je osvojila sokolska gimnastička ekipa najstarijeg sokolskog društva u Jugoslaviji, ljubljanskog sokola. Imena pobednika uvek su urezivana na oštrici mača.

Ove godine održaće se pete utakmice, kao zasebna priredba, u Zagrebu, 15 i 16 jula 1939, a biće spojene sa utakmicama naraštaja višeg odeljenja. I za ovogodišnje utakmice vlada veliki interes, pa se svakodnevno prijavljuju nove vrste. Vrsta beogradske župe, koja marljivo trenira pod stručnim nadzorom br. Ivana Kovača, zamenika načelnika, smatra se kao jedan od najobzornijih pretendena za osvojenje Mača.

Vežbe su sastavljene iz elemenata vežbi za XII olimpijske igre u Helsinkiu, tako da će se spripremanjem za ove velike utakmice ujedno pripremati i za utakmice za XII olimpijske igre.

Utakmice su spojene sa utakmicama naraštaja. Time se je htelo zainteresovati naraštajce za ovu najvišu sokolsku utakmicu.

Izborne utakmice za Pariz

U subotu, 8 aprila održaće se u Zagrebu, u vežbaonici sokolskog društva Zagreb II, druge izborne utakmice za sastav naše sokolske gimnastičke ekipe za gimnastički dvoboj sa francuskim gimnastičarima, koji će se održati 13 maja o.g. u Parizu. Kao što je poznato, prošle i prethodne nedelje oržale su se Prve izborne utakmice u dva centra i to u Ljubljani i Zemunu. Na tim utakmicama izlučeni su svi oni, koji nisu postigli minimum od 60% mogućih bodova. Na ovim, drugim, izbornim utakmicama videće se ko će sve moći doći u obzir za odlazak u Pariz.

Voda utakmice je Ivan Kovač, zamenik saveznog načelnika, koji će ujedno biti i vrhovni sudija. Ostale sudije su: bivši svetski gimnastički šampion, brat Leon Stukelj iz Maribora, naš stari međunarodni takmičar brat Eduard Antosičević iz Ljubljane, međunarodne sudije: prof. Milan Vukotić iz Beograda i Hrvoje Macanović, novinar iz Zagreba.

Na zadnjem susretu sa francuskim gimnastičarima, a to je bilo prilikom Međunarodnih gimnastičkih utakmica u Pragu 1938 godine, jugoslovenski sokoli su se plasirali ispred Francuza. Kako je poznato, na tim utak-

Mir ljudima na zemlji!

U doba, kada se u dašku novorođenog proleća budi novi život, kada se javljaju zvonovi uskrsnuća zamrlih snaga na novi život i klijanje, kada je Učitelj ljubavi, opraštanja i milosrda raskinuo okove smrti, zamislija se čovek i utaplja u svoj unutrašnji svet i lista knjigu svojih računa, da sam sebi izreče osudu: Da li sam još vredan, da se nazivjem čovekom? Da li nisam možda sve svoje snage upotrebljavao samo u svoju korist? I da li nisam u tome svom ličnom nastojanju počinjao štetu drugome, tako da su mesto poštenja došli na površinu nasilje, bezobzirnost, podlost, laž i krivda? Ili, da li sam ipunio svoju dužnost prema bratu i sestri, time što sam i one, koji u teškoćama, i na dnu života proživljuju bedne dane, privukao u krug svoje pažnje; to će reći, da li sam im bratskom rukom otro barem polovinu suze, jer celu nisam mogao? Dao sam što sam mogao, jer preko toga i izvan toga, što može da učini i pruži poštenje, ne sme da ide snaga i volja pojedinaca, ako ne želi da obečasti dostojanstvo svoje, i kao čoveka i kao brata.

Verovati u ono, što je lepo, veliko, plemenito i istinito, to znači biti u intimnijem, vrednijem, potpunijem odnosu prema lepoti, veličini, plemenitosti i istini. Taj odnos ne može biti nikada savršen, je čovek je samo čovek, a sve što je iznad njega, što je konačni cilj njegovih težnji i nastojanja, ideal je, koji se udaljuje u toliko više i u toliko dalje, u koliko je veća i savršenija intelektualna i etička snaga pojedinca. Svojom duhovnom i duševnom snagom, koja sve više raste i koja se sve više diže, raste i naša unutrašnja vrednost a diže se i cena svih onih blagodati, koje stičemo putem evolucije vlastitim uzgojem. Taj uzgoj ima već po tome, što ovde navodimo, svoj izvor i svoj temelj u duhovnom pokretu i u duhovnoj težnji — daleko je od materijalnih gledanja na svet, u svojoj je dakle, biti i cilju moralan, jer je u skladu s najvišom Istinom i Pravdom. Beskonačna je daljina između toga, što je Najviše i Najveće, te između onoga, što moralna snaga pojedinca želi i može. I unatoč tome naša volja — očišćena od materijalne gramzivosti i želje za ličnim nasladama i uživanjima — podiže zlatne mostove, kuda se smelo, živo i ponosno prelivaju naše duhovne snage i vrednosti, uvek napred i uvek više, do ideala. Uvek napred i uvek više! Od tamo, kamo nas u visine nose krila uzora, tako je širok horizontat, da vidimo tačno i bistro i u dubine života.

I što god je ovde, dole, slaba, ružna, odbačena, — mi ne gledamo na to s mržnjom i neprijateljstvom, da bi tako zamrsili knjigu svojih životnih računa, nego sve to prosuđujemo po diktatu svoje savesti: da, name, treba uvek i svuda u

toliko više bratske pomoći i trezvenog razumevanja u koliko je veće zlo, koje pritište brata ili sestru, i koje ih guši na dnu života. Ako je čovek u čoveku — onda je sve dobro. Ako je zlo u zlu — onda je sve zlo i naopako. Knjigu svojih životnih računa zaključimo svaki dan prema ovome merilu. Ako tako radimo, onda nam neće niti konačni obračun opteretiti savest.

Takva razmišljanja i takvi zaključci posledica su sokolskog moralnog uzgoja, koji je tim lepši, pravilniji, potpuniji, potrebniji i važniji, jer ne uzimlje kao pomoćno sredstvo, nikada u obzir onih koristi, koje bi mogle u pojedincu da stvore makar i samu klicu potsvesne težnje za egoističko-ličnim tekovinama, na štetu drugih, ili na štetu celine. Naše je uzgojno delovanje upućeno celini, kolektivu svih koji upućuju svoje poglede istim idealima. Sokolski uzgoj i bez toga donosi svakome koristi, koji se dobrovoljno preda njegovim uplivima i učincima: odriče se samodopadljivog položaja u spoljašnjem svetu, i predaje se zajedničkom toku u osnovcima, temeljima i ciljevima jednakog dela i života u našoj sokolskoj bratskoj zajednici. I taj tok, koji nas uvek goni napred i navise, neka ide uvek napred i uvek navise prema sokolskim idealima! Sa svima nama, napred i navise!

Iz ove spoznaje i iz ove naše opredeljenosti prema opštem pokretu i podizanju svega narodnog i državnog života, javlja se naš poklič za mirom, koji pruža svakome pojedincu jemstvo, da može razvijati svoju stvaralačku snagu prema pre označenim načelima i prema ravnoj crti duhovno stečene i vlastitom misaonošću, u lični karakter ulivene veze s celinom naroda, kojoj uvek treba sve više takvih značajeva, da bi ta celina bila iz dana u dan sposobnija da odbija razorne uplive. Nije dakle naš poklič za mirom poklič po svaku cenu, pa i po cenu časti, nego je taj poklič odjek one duhovne ravnoteže i onog harmoničkog sklada u nama, koji nam daju pravo, da samo svoje hoćemo i da samo svoje branimo. Mi hoćemo i moramo hteti, da sunce slobode, kulture i civilizacije sja i pred našim vratima, koja su podignuta velikim delima i još većim žrtvama nebrojenih naših velikana duha i mača. Kontinuitet prošlih vekova teče preko sokolskog rada sadašnjosti u budućnost novih napora mlade generacije.

Naš poklič za takvim mirom nije, dakle, bežanje iz straha pred ratnim vihorom, već je glasan memento otpora prema svemu, što je krivično, lažno, nasilničko, što kleveće i otiima drugome čast i dobar glas. Gradimo unutrašnju lepotu i otpornu snagu duše našeg naroda i čuvajmo dragoceni ogrtač suverenosti, kojim se ogrće naša otadžbina. Na svako sokolsko srce i nasvaka dobronamerna jugoslovenska vrata kuca praznik Vaskrsenja: OTVORITE VO SRCE, OTVORITE TA VRATA!

E. L. Gangl

Soko ne može zastareti, — on je uvek savremen!

Ima ljudi koji uvek hoće da budu moderni. Takvi ljudi većito žive u strahu da ne bi svojim savremenici- ma i svojoj okolini izgledali stari i zastareli, i zbog toga stalno jure za onim što je novo: za novim načinom odevanja, za novim mišljenjem i novim uređenjem. Taj strah da ne bi drugima izgledali stari, goni ih da zabacuju i preziru sve što smatraju starim i preživelim. Njihov »merodavan«, eventualno i blagonaklon sud o Sokolu bio bi otprilike ovakav: Soko je zastareo, kao što je i nacionalizam zastareo. Soko je odigrao svoju ulogu, koju je u prošlosti časno vršio, ali danas, u drugim prilikama, potrebne su nam druge, nove ideje i druge, nove orijentacije.

Kao što je nerazumna ona trka za svim i svačim što je novo, tako je neispravno i ovakvo mišljenje o Sokolu. Ono znači da nisu pravo i potpuno upoznali Soko, da nisu znali da prodr u bit i suštinu sokolske misli. Jer Soko, po svojoj osnovnoj misli, ne može i neće zastareti. Soko je bio savremen u prošlosti, jer je išao u korak sa svojim vremenom, a savremen je i danas, jer i danas ide u korak sa vremenom. On odgovara potrebama našega doba, a i u budućnosti će znati da se udesi prema drugim prilikama i drugim potrebama.

Zar može zastareti organizacija koja ima za svoju osnovnu lozinku napredak, i čiji osnivač je propovedao većito nezadovoljstvo sa onim što je postignuto i većito kretanje ka boljem i savršenijem?

Već po tome je Soko uvek mlad i uvek savremen. Ako svoj rad udešava prema prilikama, to ne znači da se povodi za prilikama i da trči za prolaznim uspesima i zvučnim frazama. Naprotiv, Soko nastoji da prilike formira i preformira, prema većitim principima slobode, bratstva, pravde i jednakosti. Pa ako Soko cenimo prema njegovom radu za očuvanje jugoslovenske slobode, za negovanje slovenskog bratstva, za stvaranje čovečanske pravde i društvene demokratske jednakosti, onda vidimo da Soko još uvek nije izvršio svoju ulogu i da nije zastareo. Soko se ne može iscrpiti, jer je program njegovog rada postavljen na široku platformu: od jugoslovenstva do slovenstva, a od slovenstva ka čovečanstvu.

Zar je zastareo sokolski princip: Pojedinač nista, celina sve? Zar se mi kao narod, možemo održati u današnjoj situaciji, okruženi moćnim susjedima, ako ne stojimo svi kao je-

dan čovek na odbranu slobode i naroda? U takvom položaju, odbranbenu snagu treba da razvijamo do maksimuma, a to ćemo postići samo kroz sokolstvo, izgrađujući pojedince fizički, moralno i nacionalno, razvijajući viteške vrline hrabrosti i odvažnosti, samopregora i patriotizma.

Zar je zastarela i da li uopšte može zastareti sokolska misao moralnog preporoda? Ona je danas savremenija više nego ikad. U današnje doba moralne posrnulosti, lude trke za uživanjem i bezobzirnog egoizma, sokolstvo okuplja idealiste, ono odgaja neustrašive borce i nesebične radnike za dobro celine. Propovedajući misao moralnog zdravlja, pored fizičkog, — »nejunačkom vremenu u prkos«, — Soko je savremen više nego li mnogi drugi pokreti i organizacije.

Ni sokolska misao velike slovenske zajednice nije zastarela. Ako i jesu danas prilike po slovenstvo teške, Soko veruje u budućnost slovenstva, i ta će vera pobediti: Slovenska rasa se množi i napreduje, a kulturno se podiže sve više, pa će doći i njeno vreme.

Ni misao sokolskog demokratizma, jednakosti svih staleža i socijalne pravde nije zastarela. Soko poštuje u svakom čoveku čoveka i propoveda pomaganje ekonomski slabijih, u smislu socijalne pravde i blagostanja za sve slojeve.

Neopravdani su, dakle, prigovori, da je Soko nesavremen. Soko će biti uvek savremen, jer po svojoj ideji većitoga kretanja i po širokoj platformi svoga rada, ne može zastareti.

Antun Milinković

Grupa takmičara sa streljačkih takmičenja župe Sarajevo

Je li kod nas zapostavljeno telesno vaspitanje žene?

Otkada se zna za čovečanstvo, muškarcu se davala veća važnost u opštem vaspitanju, pa tako i u onom delu koji se spominje kao telesno vaspitanje.

Posmatrajući najprostiju životnu zajednicu, porodicu, još od njezinog najprimitivnijeg početka, vidimo, da je opstanak porodice bio zavisao od telesne sposobnosti muške glave, i starijih sinova. Tek u novom veku, a naročito poslednjih decenija, počela je žena da zaraduje uporedo s muškarcem, i to uglavnom kod naprednijih naroda.

Zato, što kulturna žena shvata ozbiljnije svoj životni zadatak, ona traži da i u svima poslovima bude jednako zastupljena, tj. da se u sve te poslove uputi preko vaspitanja.

Baš s obzirom na vaspitanje tela kod žene, uvođenja gimnastike po školama, kao i toga da li žena treba da vežba u gimnastičkim društvima i sportskim klubovima, vodile su se velike borbe decenijama i vekovima, ma da je stari vek, čini se, bio dosta naklonjen telesnom vaspitanju žene (Sparta, Atina).

I danas još uvek ima konzervativnih elemenata, koji smatraju da žena ne mora da razvije svoje telesne sposobnosti kao muškarac. Mnogi konzervativni intelektualci smatraju da je to nemoralno. Objektivno shvatanje u vaspitanju čoveka (muškarca i žene) ne može se složiti s tim načelima. — Danas i žena treba da se svestrano vaspitava kao i muškarac. Vežbanje ne može da se ostavi samo muškarcu, kao što se samo njemu ne može da ostavi ni svakodnevno privrediva-

nje za životne potrebe. Samo manje napredne žene i manje napredni muškarci ustaju protiv telesnog vaspitanja žene. To je ista pojava kao i u pogledu privredivanja.

Prema današnjim školskim zakonima, pravilima sokolskih društava i najvećeg dela sportskih klubova žena ima pravo u njima aktivno da sudeluje isto kao i muškarac. **Zakon o obaveznom telesnom vaspitanju** izjednačio je školsku mušku i žensku omladinu u njegovim obavezama i vaspitanju. On se proteže i na vanškolsku mušku omladinu, a žensku vanškolsku omladinu Zakon ne spominje. To je manjkavost pomenutog Zakona, jer i ženska vanškolska omladina treba da ima svoju važnu ulogu u opštem telesnom vaspitanju. Ovu omladinu treba da vaspitava žena, nastavnica, koja baš za te svrhe treba da se osposobi.

Kada obavezno telesno vaspitanje, čiji je zadatak odbranbenost, po postojećem Zakonu Ministarstva fizičkog vaspitanja naroda, bude ušlo u školski nastavni plan i program; i bude li se izvodilo u svima školama, tj. sa uvođenjem novog školskog zakona, koji bi trebao da poveća nedeljni broj sati gimnastike, on bi trebao podjednako da se primenjuje i na žensku omladinu kao i na mušku. To zahtevaju objektivni pogledi na opšte vaspitanje, a kome žena mora da ima iste dužnosti kao i muškarac, u slučaju odbrane domovine.

U pogledu ravnopravnosti telesnog vaspitanja žene videli smo da su naši najveći forumi za to. Ministarstvo fizičkog vaspitanja naroda, Ministarstvo prosvete, Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije i Savez sportskih saveza vodili su i vode o tome računa, jer na skoro svima njihovim tečajevima za gimnastiku i sportove bile su zastupljene i žene. Jedino na tečajevima po Zakonu o obaveznom telesnom vaspitanju i na Jednogodišnjem tečaju za nastavnike gimnastike Min. f.v.n. nisu bile zastupljene žene.

Na tečajevima po Zakonu o obaveznom telesnom vaspitanju Min. f.v.n., kada budu ponovo funkcionalni, jer im je rad privremeno obustavljen pre godinu dana, trebalo bi da vidimo i žene sa posebnim programom, koji one mogu da izvedu prema svojim fizičkim sposobnostima.

Na Jednogodišnjem tečaju za na-

stavnike Min. f.v.n. u školskoj godini 1938/39 nema žena, tu su posetioci samo muškarci. To nije učinjeno zato da se ženama ne dadu potrebne kvalifikacije za nastavnice po školama. To je učinjeno u dogovoru s Ministarstvom prosvete, jer je veći broj muških nego ženskih gimnazija bez nastavnika gimnastike.

Kada bi ovaj Jednogodišnji tečaj u školskoj godini 1939/40 bio ponovo organizovan, to bi po traženju i potrebama Ministarstva prosvete bile primane i žene.

Prema Uredbi za Višu stručnu školu telesnog vaspitanja, koju je doneo g. Ministar f.v.n., otvoriće se u Beogradu ova škola za nastavnike telesnog vaspitanja, u kojoj će, prema potrebama Ministarstva prosvete, biti primane i žene.

Zato niko ne treba da strahuje da se neće i ženama dati ista ravnopravnost u postizavanju potrebnih kvalifikacija za nastavnice gimnastike na svima školama, bez razlike. Sve što se dosad radilo i radi se u tom pogledu, radi se po izvesnom planu.

Kada bude objavljena Uredba za dobijanje Državne sportske značke, koju sprema Ministarstvo f.v.n., a koja je bila najavljena u radio predavanjima funkcionera toga Ministarstva, videće sve žene, da će se i one moći takmičiti u raznim disciplinama za postignuće pomenute značke.

Da bi se nastavnicima i nastavnicama ručnog rada, domaćinstva, daktilografije i stenografije izišlo ususret, da bi mogli biti postavljeni po svima školama sa punim brojem nedeljnih sati, g. Ministar prosvete doneo je odluku, da svi pomenuti nastavnici i nastavnice pri polaganju državnog stručnog ispita mogu uzeti gimnastiku kao sporedan predmet. Ono može biti i obratno: gimnastika kao glavni, a jedan od ostalih kao sporedan predmet.

S ovim se izišlo ususret uglavnom ženama, jer na mnogim građevinskim školama i nižim gimnazijama nastavnice ručnog rada i ostalih pomenutih predmeta nisu mogle biti postavljene zbog malog broja nedeljnih sati iz tih predmeta, a sada će moći, jer će im pomoći gimnastika, obratno. Dakle, učinjeno je nešto tu i za žene.

Ovo nekoliko reči napisali smo zato da čitaoci vide, da naši kompetentni faktori misle i na telesno vaspitanje žene, isto kao i na muškarca.

Beograd Ante Tadić

„Istraga u sarajevskom atentatu“ i sudija istražitelj, g. Leo Pfefer

G. Leo Pfefer, penzionisani sudski tajnik bivše bosansko-hercegovačke uprave i sudija-istražitelj ne samo u procesu protiv sarajevskih atentatora nego gotovo i protiv svih osumnjičenika u veleizdajničkim procesima, koji su se za vreme rata vodili protiv Srba u Bosni i Hercegovine, napisao je knjigu »Istraga u sarajevskom atentatu«. Knjiga je izišla u dva izdanja — latinicom i ćirilicom — u nakladi revije »Nova Evropa« u Zagrebu. Predgovor joj je napisao urednik g. Milan Čurčin, a on je, po svoj prilici, dao i ideju da g. Pfefer napiše ovu knjigu i otvoreno izrazio želju da ga ona, u neku ruku, pred našim svetom rehabilitira.

Da nije g. Pfefer bio istovremeno sudija-istražitelj i u velikom banjalučkom veleizdajničkom procesu, koji je sudio i osudio sve glavne pretstavnike našeg predratnog Srpskog Sokolstva u Bosni i Hercegovini, ja, kao saradnik u tome sokolskom radu i kao osuđenik u tom veleizdajničkom procesu, ne bih napisao ni reči o ovoj njegovoj knjizi. Prvo radi toga, što nisam bio osumnjičenik u procesu protiv atentatora. Prema tome, tok istrage u tome procesu nisam mogao da pratim svojim učesćem i ličnim prosuđivanjem. Drugo

radi toga što mogu mirne duše da ustvrdim da g. Pfefer — sem nekoliko sudijsko-intimnijih i interesantnijih detalja, obojenih često ličnom notom i vrlo malo udaljenih od samohvalisanja — nije izneo u svojoj knjizi apsolutno ništa novo što mi, docniji veleizdajnici, za vreme duge istrage i dugog tamnovanja, nismo znali iz međusobnih, najpre potajnih došaptavanja i dokucavanja, a docnije iz otvorenih i slobodnih pričanja i razgovaranja. Treće, što je za nas, njegove mnogobrojne veleizdajnike, posle narodnog oslobođenja i ujedinjenja, g. Pfefer, na osnovu svega ovoga što smo mi pozitivno znali o njemu kao o glavnom i suverenom sudiji-istražitelju u svima našim veleizdajničkim procesima, bio potpuno mrtav čovek. Kao stotine drugih, i on je svoju ulogu za čast i slavu bivše Monarhije i njene uprave u Bosni i Hercegovini — kao čovek koji je »uvek svoju službu savesno vršio i bio na svom mestu«, kako je to rekao g. Čurčin — odigrao vešto, gordo i samodopadljivo, i njemu, po mome mišljenju, nije trebalo više nikakve druge ni veće slave na ovome svetu. U prilikama koje su se izmenile očit protiv očekivanja g. Pfefera, on za dugo vreme nije smeo ni da pomi-

sliti na to, da iz ranje — zna se dobro kako i na koji način — stečeno kapitala još i dalje vuče bilo ma kakav naročiti i zaseban interes. Njega i sve njemu, i po imenu i po mentalitetu slične Kurinaldije, Milece, Hofmane, Kenige, Dervalde, Pintare, Požare, Jurake, Kindige i Horvate, pregazilo je vreme i dezavuisali su događaji koje oni, u svojoj tvrdoglavoj upornosti austro-ugarskih činovnika, nisu bili u stanju ni da predvide, ni da predosete, a najmanje da pretpostave.

To je, u sažetim rečima, bilo moje mišljenje o knjizi g. Pfefera i o njemu samom kao ličnosti. I pri tome bih ja, van svake sumnje, i dalje ostao, da se u međuvremenu nije desilo ovo: g. Pfeferu nije bilo dosta što je napisao svoju knjigu o sarajevskom atentatu i što je ona izišla u dva izdanja, nego se on, u poslednje vreme i tim povodom, toliko raspisao u »Novoj Evropi«, da se i najmirniji poznavalac njega i njegovog rada za vreme onih strašnih dana iza sarajevskog atentata mora da revoltira. Umesto da se je — smatrajući za istoriju i za potomstvo korisnim to što je štampao svoju knjigu o jednom događaju od velike važnosti ne samo za našu nego i za svetsku istoriju — pokrio, kako se ono kaže, po glavi i mirno saslušao mišljenja o svojoj knjizi i o sebi nekolicine nas koji smo najpozvaniji da ta mišljenja dademo,

on je udario u nedolično i u besprimerno drsko pisanje odgovora gotovo na svaku reč kritike koja se pojavila protiv njegove knjige. I »Nova Evropa« otvorila mu je svoje stupce. Koliko samo njenih stranica, gutaju nadmudrivanja i lapalije g. Pfefera! Duboko uveren da naročito mi, njegovi veleizdajnici, nećemo, kao g. Čurčin koji nije s nama zajedno mučio iste muke sa g. Pfeferom, moći mirne duše i olako da primamo kao gotovu paru sva njegova izlaganja o sebi i o svojoj ulozi kao sudije-istražitelja, g. Pfefer je sa potpuno razumljivim predosećanjem odmah, pre izdavanja svoje knjige, predvideo da će »posve naravno« biti dosta kritičara, pa ih se pribojao i unapred se ogradio, upozorivši »osobito domaće pisce, da u kritici isključe svaki lični i stranački interes« i izjavivši »da se na osobnu i stranačku kritiku neće obazirati«. Medutim, g. Pfefer nije održao svoju reč. Čim su se pojavili prvi »domaći pisce« kao njegovi kritičari sa manje povoljnim ocenama, g. Pfefer se odmah nervirao, našao se uvređen i vratio se u svoju staru ulogu iz vremena prvih godina rata. I njegovo je pisanje takvo da ja, u prvi mah, nisam mogao da verujem da onako izazivački i sa onoliko dozom cinizma može i sme danas da piše jedan notorni i do srži zatrovani sluga propalog austro-ugarskog režima u Bosni i Hercegovini.

a po predmetu koji duboko zasaću u jedan tako važan period našeg nesamo ličnog patriotskog delanja nego, sledstveno, i naše nedavne nacionalne istorije. Moje čuđenje bilo je još veće, kad sam video da se g. Pfefer usuduje da o sebi reče da je on, svojom službom propalog režima i delovanjem kao sudija-istražitelj, »možda doprineo nešto i narodnoj stvari!« Osim kao, uvek, on i danas ne trpi ni jedne reči ni prigovora ni protivređenja, nego uzrujano i nervozno napada svakoga ko to pokuša da učini. U svakom prigovoru on vidi lični atak i ličnu animoznost protiv sebe. Ali bez obzira na to, o njemu kao o sudiji-istražitelju u našim veleizdajničkim procesima mora se iskreno i objektivno reći ono što se zna, ne bi li ga to dovelo do pameti. Što nas bude više da mu to otvoreno u oči rekne — a bilo nas je, hvala bogu, dosta — tek će biti sigurniji.

Iz ovoga svega što je napred rečeno moći će se lako da uvidi da mene, u ovom momentu, mora više da interesuje g. Pfefer kao sudija-istražitelj i kao ličnost, nego li g. Pfefer kao pisac knjige. To je možda paradoks ali se on ne da izmeniti. Habent sua fata libelli! Za njegovu knjigu rekao sam da ona, bar za mene lično i za nas sve bivše veleizdajnike, ne iznosi ništa novo što mi ranije gotovo u detalje nismo znali. Nama,

JUGOSLAVIJA JE JAKA I SLOŽNA!

Protiv širenja neozbiljnih vesti

Mnogi naši listovi, bez obzira na partijsku pripadnost, doneli su poslednjih dana ozbiljna upozorenja protiv širenja lažnih i alarmantnih vesti, kao i protiv raznošenja senzacionalnih i izmišljenih događaja, na području naše unutrašnje ili spoljne politike. Sem velikih beogradskih dnevnika, takva upozorenja su objavili i zagrebački »Hrvatski dnevnik«, zatim »Jutarnji list«, ljubljansko »Jutro«, »Slovenec« i »Slovenski narod, pa onda »Varaždinske novosti« itd. I zaista, svaki trezven i rodoljubiv čovek mora da se začudi kada čuje kakve se glasine u poslednje doba šire po našoj zemlji i mora da mu je na prvi pogled jasan izvor, iz koga one dolaze. I bez obzira na činjenicu, što su protiv tih vesti ustali jednako listovi opozicije, kao i oni koji su uz vladu, i to jednako hrvatski i slovenački, kao i srpski, — sama zdrava pamet kaže da nigde u svesnim i rodoljubivim srpskim, hrvatskim ili slovenačkim krugovima ne može da se nalazi kuhinja u kojoj se takve vesti fabriciraju, već da im je izvor u krugovima stranim našoj zemlji i našem narodu, i to baš u onim, koji ne žele dobra ni Jugoslaviji, ni Srbima, Hrvatima i Slovenima. »Varaždinske novosti« s pravom ističu, kako su te vesti glupe i besmislene, pa vele da se pojedinci, koji ih šire, pokrivaju plaštem »hrvatskog rodoljublja«, a u stvari škode i Hrvatima i hrvatskoj politici, jer je »njihovo brbljanje seme tuđih i hrvatskom narodu neprijateljskih uticaja«. To isto važi i za glasine koje se šire u srpskim i slovenačkim krugovima, a koje se isto tako lifieruju pod firmom krajnjeg srpskog ili slovenačkog nacionalizma. Svima tim vestima isti je cilj, da izazovu razdor između Srba, Hrvata i Slovenaca, ili da unesu zabunu i raspoloženje straha u javno mišljenje, pred tobožnjim događajima, koji nam prete.

Ubeđeni smo da niti jedan svesni pripadnik Sokolstva neće nasedati tim kolovoznim vestima, već da će sa svoje strane sve učiniti da ih pobije i onemogući. Jugoslovensko Sokolstvo je svesno snage i odlučnosti naše države i našeg naroda, jednako kao što je ubeđeno o dobroj volji i mogućnosti, da se sve naše unutrašnje poteškoće u najskorije vreme reše, na zadovoljstvo većine naroda i

za ojačanje naše unutarne i spoljne snage. Baš zato i zna, da nema mesta nikakvim senzacionalnim ni alarmantnim vestima, ni o našoj unutrašnjoj ni o našoj spoljnoj politici; a u koliko se one šire, da potiču samo iz takvih krugova koji bi tu snagu, odlučnost i dobru volju naše zemlje, makar i malo, hteli da pokolebaju. Ogromna većina dobrih Jugoslovena, ogromna većina Srba, Hrvata i Slovenaca, imaju svoj pogled uprt u unutrašnja nastojanja, svesni da od stranaca ne možemo da očekujemo drugo, nego da se brinu o svojim interesima, koji, niti mogu da budu, niti jesu identični sa našima.

Radni tečaj sokolske župe Split

Od 20 do 26 marta održalo je načelnništvo Župe Split pod vodstvom I. zamj. načelnika župe br. Zvonka Barišića Radni tečaj za naučavanje ovogodišnjeg vežbovnog materijala.

Obrađeno je, u 73 sata, vrlo dobro sledeće gradivo:

1) Proste vežbe muške i ženske dece (brat Zisi Todorović), — 2) Proste vežbe muškog naraštaja (Zvonko Barišić), — 3) Proste vežbe ženskog naraštaja (Blanka Lhotsky), — 4) Proste vežbe članova i starije braće (Zisi Todorović), — 5) Proste vežbe članica (Blanka Lhotsky i s. Frane-tović), — 6) Takmičarske vežbe (F. Lhotsky, Z. Todorović i Blanka Lhotsky).

7) Osnova gradiva potrebnog za polaganje ispita za skraćeno služenje u kadru. (Jovan Nikolić, poručnik b. b. II klase i Boško Asanović peš. pot-

poručnik), — 8. Lakoatletika i igre (Z. Barišić) — 9) Organizacija S.K.J. (Barišić), — 10) Prva pomoć (Dr. Ilija Rančić), — 10) Sokolska administracija (Ivo Petrović i Josip Lebedina), — 12) Strojevne vježbe (Mili-voj Sredojević), — 13) Statistika vežbanja i mesečni izvještaji načelniš-tva (Barić), — 14) Voćstvo kategorije za braću, praktično (Barić), — 15) Voćstvo kategorije za sestre; praktično (Blanka Lhotsky).

Tečaju je prisustvovalo 25 braće i 12 sestara iz 20 društava i 4 čete splitske Župe. Svi su tečajci bili vrlo marljivi, pa ako ovako nastave u svojim jedinicama, uspeh ovog tečaja neće uzmanjkati.

Srećan Uskrs!

Tople želje svud se čuju u ovakve dane, kad se ljudi posećuju, pišu na sve strane...

Srećan Uskrs — svuda vele. Svuda glas taj ječi, srećan Uskrs, ljudi vele u pismu i reči.

Srećan Uskrs poželeće i rod Sokolova, čija želja poleteće vrh sela, gradova.

Srećan Uskrs neka bude braći jednog roda, kojim uvek ideal je: jedinstvo, sloboda.

Neka uvek zagrljeni u bratskoj ljubavi, kliču svi Jugosloveni: »To je Uskrs pravil«

Pa će biti i otsele većan onaj venac u kom sebi sreću dele Srb, Hrvat, Slovenac!

J. M. Mrežnički

Radni tečaj sokolske župe Split za naučavanje ovogodišnjih vežbi

Godišnja skupština župe Skoplje

U nedelju, 26 marta, održana je u Skoplju godišnja skupština tamošnje sokolske župe, na kojoj su uzeli učešća mnogobrojni delegati iz gotovo svih jedinica župe. Osim toga, skupštini su prisustvovali i predstavnici vojnih, crkvenih i civilnih vlasti, a u ime Saveza SKJ došao je na skupštinu brat Miroslav Vojinović.

Skupština je protekla u najbrat-skijoj atmosferi i u najoduševljenijem sokolskom raspoloženju. Svi izvještaji primljeni su sa najvećim odobravanjem, jednako kao i predložci koji su izneti pred skupštinu. Iz izvještaja se vidi da je rad župe i njenih jedinica u prošloj godini bio zaista obilat te da u većini slučajeva zaslužuje svaku pohvalu. U telovežbenom radu, načelnništvo je izvršilo program u punom opsegu: Tokom prošle godine održana su tri prednjačka tečaja, za članove, članice i vođe sokolskih četa, sa 102 slušaoca. Održani su i prednjački ispiti, ali broj stručnog osoblja kojim jedinice raspolažu, još uvek nije dovoljan. Prošle godine to se stanje prilično popravilo, a u toku ove godine će nastojati da se odgoji što više dobrih prednjaka. Predviđene su žup-ske utakmice, a održaće se 6 prednjačkih tečajeva i prednjački ispiti u dva roka. Obilježanju jedinica posvetiće se naročita pažnja. Na čelu načelnništva župe bili su brat Vojislav Pajić i sestra Jovanka Pajić.

Prosvetno-privredni rad pokazao je takođe vrlo lepe rezultate, pa je u toku prošle godine održano u župi 1623 predavanja i govora pred vrstom. Prirredene su zatim 1452 različite priredbe, pa onda lep broj filmskih predstava, proračunskih predavanja župskog prosvetara, M. Jovanovića. itd. Organizovanih pozorišnih oteka ima 31, muzičkih 22, pevackih 7, trezvenjačkih 6. Župa je održala dva prosvetna tečaja, sa 45 slušalaca. Predavači su bili članovi župskog prosvetnog odbora. Ivan Branovački, Milivoj Miletić, inž. Vojislav Pajić, dr. Baja Bajić, dr. Pero Slijepčević, dr. Nikola Andonović, dr. Tomo Smiljanić, dr. Milivoj Pavlović, Budisav Šandorov, Nikola Stavić, Aleksa Jovanović, Stanoje Đor-gović, Rastko Purić, Živojin Milo-jković, Milan Sefkić, Vladimir Pokor-ni-Salabov, Panta Polenaković, Slobodan Jovanović, dr. Dušan Antić, Milen Milovanović i g-ca Olga Tomić. Po jedinicama (društvima i četama)

održana su 22 privredna tečaja, 6 analfabetskih. Vaspitanju ženskih pripadnika obraćali su naročitu pažnju sledeće jedinice: Bistrica, Bukovo, Gnjilane, Stip i Devdelija.

Stanje sokolske štampe je, izgleda, izuzetno slabo. Sokolski listovi se ne čitaju dovoljno. Sokolske čete Elez i D. Janković izdavale su svoj mali list »Soko sa Lepenca«. Broj sokolskih knjižnica iznosi 43, a čitaonica ima 18.

Privredni rad, izveden u okviru Petrove petoletke, prestavlja rezultate koji svojom ozbiljnošću i korisnošću zadivljuju. Iz izvještaja sokolskih jedinica, naročito četa, koje su zavetovane, saznajemo za velike uspehe sledećih sokolskih jedinica: Elez, Binač, Bistrica, Bitolj, Vučitrn, Gostivar, Doljani, Muštište, Novo Čikatovo, Pobužje, Raštak, Rotino, Stepanovo, Smokvica, Sredska i Suvj Do. Njihov rad se sastojao u propagiranju i izvođenju zdravstvenotelovežbenih i prosvetno-privrednih poslova. Tako su posadene stotine hiljada bagremovih sadnica, desetine hiljada plemenitih voćaka, desetine novih vinograda, veliki broj modernih i higijenskih objekata na imanjima naših sokola-seljaka, zavedene su zdravstveno-higijenske mere po kućama, ženska čeljad se obučava u vodenju domaćinstva itd. Broj zavetovanih jedinica iznosi 81. Na čelu otseka Petrove petoletke stoji žup-ski pročelnik, prof. Mirko Jovanović. U okviru toga rada podignut je i čitav niz vežbalista spomenika, sokolskih domova, česama, mostova, itd. o čemu je sve detaljno pisano u jednom od prošlih brojeva »Sokolskog glasnika«.

Statistika pokazuje sledeće stanje u župi: ukupan broj društava i četa 159, vežbača 7308, prednjaka i prednjačica sa potrebnim ispitima i prednjačkim kvalifikacijama 78, prednjačkih pomoćnika 197.

Skupštinu župe je vodio starešina, brat Ivan Branovački koji je održao vrlo lep patriotski govor, na što je tajnik, brat Nikola Stavić pročitao izvještaj o radu Uprave. Kao delegat Saveza, govorio je brat Miroslav Vojinović, koji je najiskrenije pozdravio uspešan rad župe.

Pošto su radom dosadašnje Uprave svi delegati bili zadovoljni, to je aklamacijom izabrana ponovno, gotovo ista uprava, kojoj se na čelu nalazi dosadašnji zaslužni starešina, Ivan Branovački.

»Slovenstvu je namenjeno da kaže poslednju reč u napretku čovečanstva«, Nemački filozof Herder

sa te strane, nije dakle mogao g. Pfefer da prosipa nikakvu svoju mudrost. Zato smo mi u mogućnosti da bez po muke uočimo svako njegovo izmicanje u stranu. Ali time nisam rekao da knjiga nije interesantna za najširi krug čitalaca što se tiče samog predmeta koji ona obrađuje. Koga danas, zaboga, ko je i malo nacionalan čovek, ne bi interesovalo da dozna, kako je tekla istraga protiv onih mladih neustrasnik koji prvi počese, stvarno i muški, da sazstavaju ovu našu Jugoslaviju? Koga danas ne bi interesovalo da dozna na koji je način otkrivena zavera onih mladih ljudi koji su pro-lili carsku krv po ulici grada Sarajeva? Koga, najzad, ne bi interesovalo da upozna sudijsku rutinu i oštroumnost onoga čoveka koji je sve to vešto otkrio i, na osnovu ličnih priznanja, do sitnica osvetlio? Sve ja to priznajem knjizi g. Pfefera i tvrdim čak i to, da bi bio greh i velika šteta za našu noviju nacionalnu istoriju da g. Pfefer nije napisao ovu knjigu, jer je, ovakvu kakva je, sem njega ne bi niko bio u stanju da napiše.

Pri svemu tome, knjiga g. Pfefera ima dve svoje velike i osnovne mane. Prva i najveća njena mana u tome je, što ona nije pisana na osnovu zvaničnih sudskih isprava, zapisnika, saslušavanja itd., nego isključivo na osnovu sećanja g. Pfefera i na osnovu zabeležaka u nje-

govom notesu. A ti su osnovi, to zna svako, za jednu knjigu s tolikim i takvim pretenzijama, manje solidni i nedostatni. G. Pfefer i sam na jednom mestu kaže: »teško se je sjetiti svih tih potankosti nakon tolikog vremena«. I naravno, to se je odmah osvetilo g. Pfeferu, jer je to u isto vreme bio i razlog da se od strane njegovih kritičara povelja reč najpre o tačnosti njegovih navoda i tvrđenja, a docnije čak i o samoj njegovoj verodostojnosti. Zato je g. Pfefer morao mnogo da se nervira i da izvrši mnoge ispravke u drugom izdanju svoje knjige, štampane ćirilicom. Zbog toga treba čitanju ove knjige pristupiti sa potrebnom dozom opreznosti. Druga mana knjige u tome je, što je ona izdana gotovo posle punih 20 godina zadocnjenja, kad je već pitanje o kojem se u knjizi govori mnogo izgubilo od svoje prave i stvarne aktuelnosti, pa prema tome i od svoje književne draži. Ko god pročita knjigu g. Pfefera od početka pa do kraja, pa čak i onaj politički uvod u knjigu, videće jasno, da tu nema ni najmanjeg razloga, zašto se ta knjiga nije mogla da štampa 10, 15 ili 20 godina ranije. Odatle se lakó dade stvoriti zaključak da g. Pfefera, pri pisanju i pri izdavanju knjige, nisu vodili čisti književni, naučni ili nacionalno-istorijski razlozi, nego neki drugi, manje stvarni i manje simpatični.

Ne manu, nego jedan nedostatak knjige g. Pfefera ja vidim, dalje, i u tome, što ona nije mogla i, nažalost, nije ni pokušala da protumači, da objasni, da osvetli i da shvatljivima prikaže i one činjenice, pred kojima, kao pred stvarima nedokučljive sudbine, Kobi, i danas još stoji veći znak pitanja. Na primer: Kako je bilo moguće da se u žandarmerijsko-vojnički upravljanoj Bosni prenese oružje od Zvornika do Sarajeva, kolskim i železničkim putem koji iznosi preko 250 km., a da to niko ne opazi? Kako se to isto oružje moglo i znalo da sakriva u Sarajevu gotovo pun mesec dana, a da ga sarajevska policija nigde ne nanjuši? Kako tako veliku zaveru i tako sudbonosan čin moguće da izvrše mladi i neiskusni ljudi, đaci, gotovo deca, za koje i sam g. Pfefer na strani 76 svoje knjige kaže da su »bili još nezreli i neozbiljni«? Ko podvede, posle neuspelog Čabri-novićevog atentata, prestolonaslednički par pod cev Principovog revolvera i kako od dva metka padoše dva života? Sve su to pitanja, o kojima ni sam g. Pfefer, iako je imao sve konce ove zaveru u svojim rukama, nije mogao da dade stvarnijeg objašnjenja, nego je, kao što to činimo i mi laljci, pribegao opštim rekriminacijama: »loša politika dvojne Monarhije«, »mizernost austrougarske diplomacije« (strana 13), »nesposobnost upravnih organa, neorga-

nizovanost, uzrujanost i t. d.« (strana 32—33). S tim i takvim dodatkom, koji bi uneo barem koliko toliko svetlosti i u taj teško rešljivi problem, knjiga g. Pfefera bila bi, bez sumnje, i sočnija i sadržajna. U svojoj knjizi govori g. Pfefer mnogo i često o sebi. »Bilo je neizbežno, da govorim i lično o sebi i o svom načinu rada, jer to spada u istragu«. Zato je za mene interesantniji g. Pfefer kao sudac-istražitelj i docnije kao pisac-polemikar, negoli sama njegova knjiga. I u stvari, sudac-istražitelj i pisac-polemikar našli su se idealno jedan s drugim i uhvatili se pod ruku: napričica i cinik, nekadašnji gromovnik i današnji zabačeni penzioner. Odatle izvire i sve ono što je kod pisca ove knjige toliko nesimpatično i što trliko odbija.

Tri su stvari koje moram da izvedem prethodno na čisto sa g. Pfeferom, jer znam unapred da on, kao pisac-polemikar, neće ni meni ostati dužan. Prvo: u banjalučkom procesu g. Pfefer nije bio moj sudac-istražitelj. Ovo mislim da je potrebno da naglasim iz dva razloga: i zbog g. Pfefera, da ne bi rekao da i ja pišem protiv njega »iz ličnog ili stranačkog interesa«, i zbog čitalaca, odnosno zbog patriotske javnosti, kako to voli da kaže g. Pfefer. On je, u toku naše istrage, ispitivao ostale sokole: Dr. Vojislava Besarovića, Atanasija Šolu, Jovu Popovića i dru-

ge, a mene je bio prepustio svome kolegi g. Mati Boškiću koji se, pre nego što je došao u Sarajevo, bio »proslavio« kao sudija na istočnoj granici Bosne, u Foči. Svakako je g. Pfefer bio tada preopterećen poslom pa se morao rasteretiti i taj posao razdeliti. I kao što je u procesu protiv atentatora tražio da mu se dodeli »najsposobniji sudski prislušnik Dr. Šutej i vrlo inteligentni Dr. Sertić«, tako je i za proces protiv nas sokola tražio kao pomoćnike, bez sumnje, i druge sposobne i inteligentne sudije. Tako je mene zapao g. Boškić. Što za celo vreme trajanja naše istrage nije mene g. Pfefer ni jedan jedini put saslušavao (kao što je na pr. umesto i por-ed Dr. Turkovića saslušavao on lično Dr. Corovića) niti me ikako pozivao preda se, ja imam jedno tumačenje koje mislim da je tačno: sa g. Pfeferom ja sam bio podalji poznanik još pre procesa i moga suđenja! Od godine 1912—1914 ja sam bio direktor novoosnovane trgovačke akademije u Sarajevu. Kao mlad suplenat u tome zavodu bio je namešten mladi brat g. Pfefera, g. Josip Pfefer, koji danas, koliko mi je poznato, služi u Subotici i koji se, što nije malo karakteristično, danas preziva Putnik. Stariji brat i docniji sudac-istražitelj g. Pfefer dolazio je kod mene po kojiput i interesovao se, kako sam zadovoljan radom njegovog mlađeg brata. Bili

Malo razgovora sa braćom izvestiocima i saradnicima

U jednom od prošlih brojeva postavili smo naš razgovor sa poverenicima za štampu i ostalom braćom, kojima bi trebao na srcu da leži napredak naših listova, na području preplate, oglašavanja itd. Kazali smo već tada, da ćemo drugom prilikom nastaviti razgovor sa saradnicima i sa izvestiocima za štampu, pa to činimo u ovom broju, baš o uskršnjim praznicima, kada ima najviše vremena za razgovore i kada se ljudi spremaju da, sa novim prolećem i novim bujanjem prirode, započnu nov rad i sa novim poletom.

Iskustva što smo ih kroz ovo par meseci stekli, sa saradnicima i sa izvestiocima za štampu također su pomešana, i dobra i zla. Moramo utvrditi, da su se u mnogim jedinicama i župama javila braća, koji su sa oduševljenjem prihvatila reorganizaciju saveznih sokolskih listova, pa su i sami, sa mnogo dobre volje, odlučili da u toj reorganizaciji učestvuju. Broj saradnika je danas daleko veći nego što je bio u januaru; jednako kao što je mnogo veći broj članaka, dopisa i izveštaja što ih primamo, od pojedinih župa i jedinica. U mnogim župama i jedinicama sve više se utvrđuje svest da svaki događaj treba javiti saveznoj sokolskoj štampi, da ga treba javiti na vreme i što kraće, pa smo toj braći zaista od srca zahvalni. Međutim, sve to još nije dovoljno. Još uvek ima velikih i važnih župa, pa čak i takvih koje su u svakom drugom poslu na prvom mestu, a na području novinskog izveštavanja nalaze se među poslednjima. To isto vredi i za mnoge jedinice. Onaj koji čita »Sokolski Glasnik« to neće, doduše primetiti, ali to je samo zato, što mnogi dopis ili izveštaj o radu neke župe ili jedinice, ili o nekom važnom sokolskom događaju, koji je objavljen u »Glasniku«, nije stigao od te župe direktno, već ga je urednik našao u nekoj drugoj novinici i, videći da je od važnosti (a da niko od braće nije našao za potrebno da o tome javi listu!) sastavio je sam dopis prema tom članku!

Pomislice se da je dobro i tako, ali nije. Nije ni dobro ni sokolski! Jer zar je to sokolski da svaki drugi, tuđi list, o sokolskim stvarima bude pre i bolje obavesten nego li organ Saveza? I zar je urednik, ma kako upućen bio, u stanju da zna prilike u svakoj našoj jedinici i župi, pa da može kontrolisati šta li je u napisima u drugim listovima bilo zaista tačno zabeleženo, i šta od toga treba da se objavi, a šta ne? ... I konačno,

za takav način uređivanja, trebao bi Savez da plaća još dva urednika, jer bi to predstavljalo ogroman posao.

Dogodilo nam se čak, da nam je jedna, inače vrlo agilna župa u Dravskoj banovini, zatim jedna od najagilnijih u Vardarskoj i jedno od najagilnijih društava u Dunavskoj banovini poslali jednostavno zamotak ostrizaka iz tamošnjih novina o svojim skupstinama i javili nam: »Sad, brate uredniče, skalupi i piši, kako znaš!« (Jedan pretsednik Z.P.O. nam piše pri tom, da je on suviše zauzet, „a novinar Z.P.O. mesecima i ne završuje u žup. kancelariju«. Drže li onda tog župskog novinara zbog lepog brka?...!) I brat urednik je ovoga puta zaista napisao, ali drugi puta, bogami, neće! Jer jasno je kao dan, da bi bratu prosvetaru, tajniku ili izvestiocu te jedinice, daleko lakše bilo da napiše jedan jedini izveštaj o nečemu što su sami videli i radili nego li uredniku, da napiše desetak izveštaja o stvarima koje nije video; i da su daleko neposredniji i tačniji utisci o čevdica o svemu tome, nego što će biti urednikovi, koji je na taj način prisiljen da sastavlja — »čorbine čorbe čorbu«. ... I onda, nakon svega, dolazi jedno društvo, pa se žali što neki detalj u našoj vesti o nekom važnom događaju nije bio tačan, a niti mu na pamet ne pada da prekori sebe što nije izveštaj poslao i što je urednik prema drugim novinama bio prisiljen da unese i taj netačni detalj.

Ima i takvih koji pošalju izveštaj, ali sa tolikim zadocnjenjem, da ga uredništvo primi tek onda, kada je već samo skrpielo prema novinama svoj izveštaj, pa ga čak i objavilo. Na taj način je izvršen dvostruki uzaludan trud. Dogodilo nam se čak da nam je jedno društvo na južnom našem Primorju, koje je sastavilo zaista pesnički i vrlo lep izveštaj o prolavi Prvog decembra, taj izveštaj poslalo sa datumom od 27 januara. I šta nam je onda ostalo drugo, nego da, i pored sve poetičnosti, takav zadocneli izveštaj bacimo u koš?!

Kazaće nam neko: »Mi smo poslali izveštaj na vreme, pa ipak smo čekali desetak dana dok je objavljen.« Tačno je i to, ali to ipak ne opravdava nikoga da izveštaj ne pošalje za vremena. Jer ako izveštaj zadocni, to se događa onda, kada se u čitavoj zemlji drže skupštine župa i jedinica i kada nije moguće da sve uđe u jedan broj. Uredništvo se, međutim, drži reda i, kad ono ima izveštaje u rukama, objavljuje ih kako su stigli i prema aktuelnosti, nastojeći da bude

pravredno prema svakome i da svako dođe što pre na red. Docije, kada prestanu skupštine, sigurno je da će napisati o događajima u Sokolstvu biti odmah objavljivani.

Ima ih koji nam se žale da smo im izveštaj skratili. Mi i njih razumemo. Za njihovu sredinu i za prilike u jedinici ili u župi, i najmanja sitnica može da izgleda važna; pa kad bismo mogli izdati list na dvadeset strana, mi bismo i sve te detalje objavili. Ali neka se sete sami, kako je izgledao »Sokolski glasnik« pred mesec dana, kada je u svakom broju objavljivaao po 30—50 izveštaja sa skupština sokolskih jedinica, — kako bi sve to izgledalo da smo o svakoj toj skupštini doneli sve ono što nam je poslato; da smo kod svake ponovili sva opšta mesta (da je skupština otvorena u toliko i toliko sati, da su pročitani ti i ti izveštaji, da je starešina pozdravio braću i pretstavnike vlasti itd.) i da smo još k tome objavili imena svih mnogobrojnih časnika i njihovih zamenika itd.?!... Ne samo da bi za sve to trebao deset puta veći list, nego bi taj list bio postao toliko monoton i toliko bi ponavljao iste i opšte stvari, da se ne bi našao jedan član u našem Sokolstvu, koji bi sve te beskonačne izveštaje pročitao. I nije li onda bolje da su skraćeni, pa da ih tako skraćene članovi rado čitaju, nego li da su objavljeni doslovce, pa da ih niko i ne pogleda?

Konačno molimo i saradnike, a naročito braću koja pišu članke za »Sokolski glasnik« i za »Soko«, da se ne ljute ako po neki njihov članak malo dulje čeka, jer razlog tome nije nikakva zla volja sa strane uredništva, već leži u pitanju aktuelnosti, prostora, raznolikosti (da ne izide u istom broju više članaka o sličnom predmetu, već što raznolikijih) itd. Naročito pak molimo braću da se nikako ne vredeju zbog toga; pa da nam se ne dogodi, kao što se nedavno dogodilo uredniku sa strane brata, koga inače ceni kao jednog od najagilnijih sokolskih radnika i koji mu je drug sa univerziteta, pa da mu —

Godišnja skupština župe Bañaluca

U prisustvu većeg broja delegata iz mnogih mesta Vrbanske banovine i izaslanika Saveza sokola, generala Ljubomira Maksimovića, zatim generala Milivoja Alimpića, komandanta Vrbanske divizionске области и generala Војислава Костића, одржана је 26 марта у Соколском дому редовна годишња скупштина соколске жупе Бања Лука.

Дужим поздравним говором скупштину је отворио старешина жупе др. Јован Перенчевић, који је прочитао поздравну депешу упућену Њ. В. Краљу. Читање депеше попраћено је дуготрајним кличањем и овацијама Њ. В. Краљу. После тога прочитана је друга депеша упућена Савезу сокола. Затим је г. Перенчевић изнео целокупан рад Соколске жупе Бања Лука у прошлој години који је био доста активан.

Изнесећи рад соколске жупе Бања Лука у прошлој години, брат Перенчевић је између осталог рекао да жупа Бања Лука има 25 соколских друштава и 56 чета са укупно седам хиљада чланова. Соколска Петрова петољетка показала је видне резултате у току прошле године. Саграђена су четири соколска дома, док се осам соколских

kada je vidio da njegov napis ne izlazi onda kada je on želeo — piše pismo, ne više sa titulom »dragi brate«, kao do tada, već »Poštovani gospodine uredniče«, — kao da mu šalje diplomatsku notu...

Na koncu još par tehničkih uputstava: Braću izvestioce i saradnike najsrdačnije molimo, da nam rukopise šalju vrlo čitljivo pisane, mirmim rukopisom ili na mašini, pisane samo na jednoj strani i sa proredom, bez preteranog zbijanja, da ih uredništvo može lakše za štampu spremati i da ih sлагачи mogu lakše читати. Jer ako su drugačije pisani, ti nam napisi daju po neki put više posla, nego da tri takva članka moramo sami sastaviti!...

Neka nad svima našim mislima, osećajima i delima vlada samo jedan zakon:

Bratska ljubav, plemenita širokogrudost i puno razumevanje za životne potrebe naše državne celine i svih njenih delova, kod svih Srba, Hrvata i Slovenaca; — te nesalomljiva otpornost, neustrašiva hrabrost, junačka borbenost i neograničena solidarnost u odbrani državnih granica i narodnog opstanka, u odbrani građanskih sloboda, privrednog blagostanja i kulturnog napretka, protiv svake opasnosti, koja bi dolazila ma s koje strane!

NA DOMU LJUBAV I MIR, A PREMA VANI SOLIDARNOST U OTPORNOSTI I ODBRANI!

smo, dakle, vezani bližim poznanstvom i, ako hoćete, u neku ruku podalekim blagonaklonim prijateljstvom! Ali, kada je taj isti direktor njegovog brata pri kraju školske godine bio oglašen za opasnog veleizdajnika, koji nosi na duši ceo »veleizdajnički rad« srpskoga Sokolstva u Bosni i Hercegovini protiv bivše Monarhije, onda je stvar za g. Pfefera bila, naravno, sasvim drugačija. Ali, g. Pfefer je ipak pokazao toliko takta, da on sam lično, u tako jednom strašnom procesu nije hteo da saslušava i da ispituje direktora svoga brata. To sam smatrao za dužnost da pomenem, da g. Pfefer ne bi rekao da imam ma šta »lično« protiv njega. On je meni, za vreme tamnovanja u novom zatvoru okružnog suda u Sarajevu, odobrio kao retko kome (n. pr. Dr. R. Jeremić, Dr. V. Kecmanović) čak da u ćeliji smem pušiti. Ali uza sve to lepo, jedan jedini moj susret sa g. Pfeferom oči u oči, za vreme moga tamnovanja u garnizonskom zatvoru u Sarajevu 17-XI-1914, nije bio ni malo lep, i ja sam tek onda uvideo ka je u stvari g. Pfefer. Nije bilo ništa važno i ništa strašno, ali za g. Pfefera bilo je ipak vrlo karakteristično: posetio me je, po službenoj dužnosti i u uniformi, tog dana posle podne, ali s takvom pozom i s takvim licem, kao da sam mu ubio ne jednoga nego tri brata!

Ova njegova jedina poseta od par sekunda uverila me je u tačnost reči g. Dr. Čorovića o nadmenosti g. Pfefera. Kasnije se, kroz celo vreme moga tamnovanja, nismo više nikad izbliza videli.

Drugo: g. Pfefer, kad govori o sebi kao o današnjem penzioneru, o svojoj maloj penziji i o svom manuelnom radu da bi održao sebe i svoju porodicu, za čudo je vrlo bolečiv. Kako bi on bio svetao u našim očima, da je tu nežnu crtu svoga duševnog života ispoljavao barem i u najskromnijoj meri i prema nama, u svoje vreme svojim teškim veleizdajničkim! Međutim, ja sam uveren da on dobro zna, kako je tekla stvar i s njim i sa svima onim njegovim kolegama koji su nosili carske barjake na sudnjima u našim veleizdajničkim procesima. On zna da sam ja, posle oslobođenja, bio član one narodne vlade u Sarajevu koja je rešavala pitanje zadržavanja u službi onih činovnika bivšeg režima, koji su se, za vreme rata i pomenutih sudjenja, toliko eksponirali kao izraziti naši neprijatelji. Zna on dobro da ni jednom od njih nije pala ni dlaka s glave i da je najveća nagrada, koju je mogla narodna vlada da im dade za njihov protivnarodni rad za vreme rata to, što ih je pustila da s mirom uživaju svoju, makar i malu penziju. Zna on da je u njegovom istražničkom društvu bi-

lo i takvih ljudi koji su svojim imenom, koje potpuno liči na srpsko ime, varali naše omladince, prikazivali im se Srbima i na taj način namili od njih priznanja. Pa su ti isti ljudi kasnije pisali čak i knjige i, okrećući celu stvar za 180 stepeni, silazili u svojim opravdavanjima na polje plemenske mržnje i trvenja, te tvrdili, da ih novo doba ne trpi radi njihovog nacionaliteta! Ni jednom rečju nisu pri tome pominjali svoju otvorenu janjičarsku ulogu koju su pre toga odigrali. To danas neuvijeno čini i g. Pfefer i samo što glasno ne kaže, da ga je narodna vlada trebala da postavi članom stola sedmorice u Zagrebu, jer je i on »možda doprineo nešto u narodnoj stvari«. Uostalom, ja mislim da g. Pfefer nije ipak toliko naivan da veruje, da će njegova penzionerska jadikovka moći danas i za dlaku što da izmeni u pravom činjeničkom stanju.

Treće: meni je tačno poznato da je g. Pfefer posle rata pokušavao na svaki način da se u svom Karlovcu uvuče u upravu sokolskoga društva i župe. To je pokušavao onaj g. Pfefer, koji je u svojoj istrazi toliko krvavih veleizdajničkih podmetanja stavljao na teret našem Sokolstvu i našim sokolskim radnicima u Bosni i Hercegovini, i sa samodopadljivim uživanjem primio na znanje presudu o smrti na vešalima

trojice sokolskih radnika i o horendnom broju godina teške tamnice na koji su bili osuđivani i osuđeni svi ostali. Čast pripada karlovačkim sokolima da su uvideli i znali ko je u stvari g. Pfefer i da mu nisu dali među se, kada se njegova lična savešt nije bunila protiv te apsurdnosti. G. Čurčinova, koji pledira za njegovu rehabilitaciju, buni se, čini mi se, još manje.

Daleko je od mene i pomisao da od cinizma i persiflaže g. Pfefera branim naše »domaće pisce« n. pr. Dr. V. Čorovića, Ivana Krajčevića ili gđu Čubrilović, s kojima je g. Pfefer onako nelepo polemisaio. Mogu samo pouzdano reći da nijedno od njih nije u svoju kritiku knjige g. Pfefera unosilo »lični ili stranački interes«! Ja mislim da je to potpuno i razumljivo. Šta se je gđe Čubrilović, Dr. Čorovića, mene ili kojega mu drago veleizdajnika tilcao g. Pfefer, kad je na kolena bila oborena bivša Monarhija i kad su se, posle njenog sloma, u mišje rupe razbežali i posakrivali svi nosioci i branioci njenog zavojevačkog i protivnarodnog režima, i to ne samo oni punokrvni stranci, nego i ovakvi mezezi domaće rase kakav je i po imenu i po mentalitetu g. Pfefer, koji se i danas još potpisuje sa dva fl Punih 20 godina, patriotski zadovoljeni, mi nismo ni vodili brige o njemu ni o njemu sličnima, niti smo

domova nalazi u radu. Dvanaest sokolskih jedinica već imaju sokolske domove tako da će 1941 godine sve sokolske jedinice imati svoje domove. Održana su 33 analfabeteka tечаја, osnovano je 20 knjižnica, uređeno i podignuto 6 voñnih rasadnika. Zasađeno je 11.500 voñaka, dobrim domaćinima nabavljeno je 12 novih plугова, podignuta su tri pčелињака, одржано је 15 пољопривредних течајава и 600 стручних предавања за народ. Буџет жупе за ову годину износи 140 хиљада динара.

iz slovenskog Sokolstva

TELESNO VASPITANJE KOD ČEHA

»Narodni Listy«, koji su pred nekoliko dana postali centralni organ skupine »Narodni souručenství, koja danas predstavlja jedinu dozvoljenu organizaciju Čeha u češkom protektoratu, objavljuje u broju od nedelje članak o spajanju svih organizacija za telesno vaspitanje i sport među Česima. U tom članku se kaže da je problem ujedinjenja svih tih organizacija baš sada na proučavanju u komisiji za telesno vaspitanje »Nar. souručenství« i da je nesumnjivo, da će što pre biti rešen. List veli da se očekuje da će se, zajedno sa spajanjem organizacija, provesti i spajanje njihovih programa, t. j. da će se dovesti u sklad njihovi ciljevi i metode. Članak ne spominje ništa, što će biti sa Sokolom, a šta sa ostalim organizacijama.

NASI I ČESKOSLOVACKI SOKOLI U AMERICI

Pored velike svetske izložbe u Njujorku, priređuje se ove godine i velika izložba u San Francisku, dakle baš na suprotnom kraju velike Severo-američke Unije. Češka Američka Obec sokolska nastupa sa naročitim svečanostima na jednoj i na drugoj od tih izložbi, zajedno sa slovačkim Sokolom, sa radničkim Sokolom i sa katoličkim Sokolom. Na sokolskim svečanostima u San Francisku nastupaju zajedno češki, slovački i jugoslovenski sokoli, tako da će 1. juna biti zajedničko svečano otvaranje sleta, a drugi dan će biti sav posvećen jugoslovenskom sokolstvu u Americi.

ČOS. I OLIMPIJADA

»Lidove Noviny« javljaju, da se takmičari češkog sokolstva marljivo spremaju za olimpijadu u Helsinku. Takmičari se spremaju u sokolskim središtima, Pragu, Brnu, Olomucu i Mladoj Boleslavi. Međutim, na čelu tih priprema ne stoji više Josip Čada, koji je tako uspešno spremao takmičare za prošli slet u Pragu.

znali da li uopšte žive, a ako smo, u pretresanju minulih događaja, uzimali po kojiput njegovo ime u usta, onda je to bilo samo po zlu, nikako po dobru. Niko, apsolutno niko od mojih drugova s kojima sam duge četiri godine bio zajedno u tamnici, a koji su imali ma kakva posla sa g. Pfeferom, nije mi znao da kaže o njemu ma kakvu lepu reč. On je, kao sudac-istražitelj, bio isto onakvo nabusito »strašilo«, kakav je docije, kao pretsednik okružnog suda, bio n. pr. g. Jurak. Svakome je on pomalo, kao i celini, znao da »zabiberi«, kako smo mi to govorili međusobno, aludirajući na njegovo strano ime. Neka se ne vara g. Pfefer da će cinizmom, ironijom, ljutnjom i neotmenošću ispraviti naše davno stečeno i na pozitivnim faktima osnovano mišljenje o njemu. On dobro zna da smo i mi »s onu stranu brave« imali svoja opažanja, svoja rezonovanja i svoja uverenja u stvari postupanja prema nama za vreme istrage i sudjenja. Mi smo imali dobre i zle ključare, dobre i zle upravne zatvora, dobre i zle pretsednike sudova, pa naravno dobre i zle suce-istražitelje. Zašto se danas buni g. Pfefer što se on nalazi u onoj drugoj kategoriji sudaca-istražitelja, i to u onoj ponajgoroj? Ko je tome kriv, nije teško odgovoriti. (Nastaviće se)

Stevan Zakula.

Pripremanje jedne sokolske izložbe

— Crtica iz sokolskog života —

Donosimo i ovu iskreno napisanu crticu, kao naliježe sokolskog rada, jer oko pravog Sokola treba da je oštro i za nedostatke, isto tako kao i za odlike. Mi potpuno shvatamo bol Sokola, koji toliko žrtvuju da braći nešto lepo pokažu, pa naiđu na nerazumevanje. Sreća je pak što su te pojave vrlo retke, ali makar i najrede, one se moraju iskoreniti, naročito u današnjim vremenima.

— Osam sati. Još ih nema. Sigurno ih je zadržao opet Milan.

— Zdravo! Dobro veče! Eto, stigli smo! Zadržali smo se malo oko Partije šaha. Izvini!

— Ja ću da lepim.

— Ne može! Ti ćeš da lepši, a ti da ispisuješ naslove, — čuje se oštar glas Urošev.

— Lako ćemo za naslove! Ostavi to za sutra, dok se više iskupi, pa ćemo onda sve odjedanput.

Čovek sleže ramenima, pa stade otkucavati slova na pisačkoj mašini, koja izleću i gomilaju se jedna pored drugih munjevitom brzinom.

Pošto je otkucao svu poštu, okreće se pa će reći: »Pa zar još niste izlepili tih nekoliko slika? — Zorko, zar ne vidiš, da si nalepio slike napako? — E, Veljko, i ti si mi građevinar i stručnjak, a ne vidiš, koliko si nesimetrično nalepio ove slike. — Kad li si opet sinoć legao? — A Mladen mi opet krivo obrezao ove slike i nepravilno i krivo izbušio ove kartone. — Pa, braćo, nemojte tako, pazite malo bolje i mislite više! — Nemojte me time sekirati!«

Da bi se pomirile zaračene strane, Josip i Milan, pade predlog da se ovo pomirenje ima izvršiti kod brata starešine, a uz topli čaj.

Skoro je ponoć. Radnici su sve nervozniji. Očevidno umorni. Kartoni se ostavljaju za sutra.

— Hajde Jozo, vreme je da se ide na spavanje! — izjavljuje brat Benedikt, naravno, pošto se njemu spava, a mora još i da se prošeta do Krušika.

— Hajdemo! Hajdemo! Treba i sutra živeti i raditi — kažu i ostali.

— Dobro, dobro. Samo da najpre ostavimo sve na svoje mesto. Molim vas, braćo, dodite sutra opet svi na posao, ali samo ranije, i povedite Milana — kaže brat Josip.

Tako je prolazilo jedno veče za drugim, svakodnevno, više od dva

meseca, u radu i pripremanju naše sokolske izložbe. Još samo nedelja dana odvaja nas od svečanog otvaranja.

Izložbeni materijal je spremljen, ali pretstoji najvažniji posao — nameštanje.

Radna snaga se pojačava. Ranije po pet do šest, sada radi po deset do dvadeset braće. Rendišu se letve, šiju i nižu zastavice, crtaju natpisi. Mere se prostori i zidovi, i prave kombinacije za pojedine oteke, prema raznovrsnosti materijala. I Maksimu je stavljeno u dužnost, njegov delokrug rada — detaljno čišćenje prostorija.

Počelo je nameštanje glavnog dela izložbe u dnu sokolane.

— Veljko, pazi samo na simetriju — opet prigovara Josip. — Znaj, da je ovo svečani i glavni deo izložbe.

— Ne brini, sve sam ja to izmerio! — čuje se glas malog Veljka, visoko gore ispod plafona, sa takozvanog trećeg sprata, koji je majstor Veljko podigao od stolova i stepenica.

— Molim Te, Mlado, drži dobro basamke, da ne padnem! — kaže sa strahom Veljko gore pod plafonom.

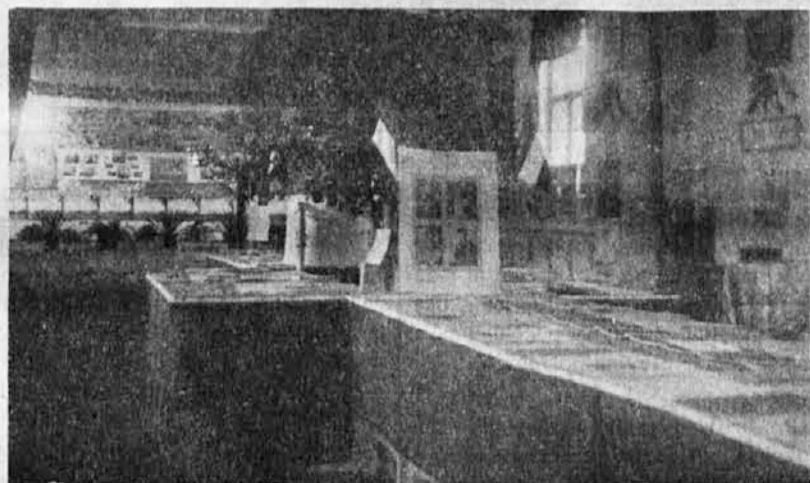
— Veljko, namesti ove sokole tako, da izgleda kao da oni razvijaju i drže zastavu iznad Kraljeve slike — opet predlaže Josip.

— Stavi natpis ispod slike, Belog orla iznad slike. S desne strane dolazi Birčanin, a s leve Nenadović — čuje se.

— Daj makaze! Donesi klješta! Kamo oni veći ekseri?

— Halo! Maksime! Zar ne čujete? Vidite kako je ovde zima, mi se smrznili! — Poručite dvanaest čajeva i vama trinaesti — pada naredba.

— Nema čaja! Kafana zatvorena! — javlja ljutito Maksim.

Izložba sokolske štampe u Valjevu.

Tako je to išlo svakog dana, do iza ponoći. Izložba je rasla, zidovi se popunjavali, namešteno je odeljenje po odeljenje, dok nije bio namešten ceo Sokolski dom: velika sokolana i sedam sporednih prostorija.

Poslednji dan priprema. Poslednje veče. Sutra svečano otvaranje. — Treba posvršavati još jedan veliki deo poslova.

Po mrazu i snegu kiti se dvorište, ulazi. Treba namestiti zastavu na vrhu doma. To je težak i opasan problem. Setnjom po, snegom i ledom pokrivenom krovu, taj su problem junački rešili Veljko i Milan, uz asistenciju Dragišinu.

Rad sve brže napreduje. Rade 24 ruke, dobro već uvežbane i gonjene jakim voljom. Nema više zapitkivanja, primedbi i govora »kako ovo, kako ono«. Svaki zna šta i kako treba. Redaju se po astalima knjige, listovi, brošure — u svim mogućim bojama i formatima. Pravi vašar sokolske literature.

— Ovde je gotovo! — opet onaj poznati glas.

— Hajde sada redom da se pregleda cela izložba, kroz sva odeljenja, i da se odmah dopuni gde šta treba — naređuje se.

I tako još sat dva. — Najzad je sve gotovo, namešteno. Prava izložba. — Krajnje je i vreme — skoro će 3 jutro.

*

Dan svečanog otvaranja. Tek prođe sedam, eto Josipa u svečanoj odori, prolazi izložbom, razgleda, popravlja.

— Veljko, ne gubi vreme, treba još staviti natpise na ulaze u pojedina odeljenja. Požuri! — dobaci Josip žureći dalje.

Za tren oka i to bi gotovo.

Program svečanog otvaranja čeka spremljen. Vojna muzika postrojena.

Iz slovenskog sveta

ČESI I SLOVACI U AMERICI

»Junajted Press« javlja, da ovog meseca treba da se održi u Čikagu kongres predstavnika svih Čeha i Slovaka, koji žive u Americi, a kojih ima oko jedan i po milijon; te da će na tom kongresu Česi i Slovaci uzeti zajednički stav i doneti odluke o svojem držanju u novoj situaciji. Ista agencija javlja, da je prošle nedelje, u gradskom parku u Njujorku, održana velika manifestacija za Čehoslovačku, na kojoj je uzelo učešća preko 150.000 ljudi; a na kojoj je govorio i predsednik opštine Njujorka, Lagvardija.

SLOVACI I NEMCI U SLOVAČKOJ

Nemački listovi pišu opširno o srdačnim vezama između nemačkih vojnika u Slovačkoj i slovačkih pripadnika Hlinkine garde. Naročito podvlače da su prošlim dana nemački oficiri obišli grob Andreja Hlinka, nakon čega je došlo do svečane izmene zastava između odeljenja nemačkih SS četa, koje su nastanjenje u Žilini i tamošnjeg odeljenja Hlinkove garde. Posle toga priređen je banket u počast nemačkoj vojsci itd.

SAVEZNA UPRAVA čestita svima bratskim jedinicama i svoj braći i sestrama, SREĆNE USKRŠNJE PRAZNIKE.

Malobrojni gosti dolaze. Većinom prijatelji Sokolstva, dok su Sokoli retki.

Još minut dva. Dolazi izaslanik pokrovitelja. Znak trube objavljuje početak.

Na pozdrav starešine brata Stojana, jugoslovenska zastava, uz zvuke državne himne, poleti vrhu stuba. Izaslanik preseče trobojnicu na ulazu — i izložba je otvorena.

Tako je bilo. Tako su tekle pripreme. Tako je otvorena izložba. Tako je ovom svečanom otvaranju prisustvovalo svega nekoliko Sokola, — od preko 500 pripadnika društva. Izložba je bila otvorena mesec dana. Objave i letci javljali su o tome za celo to vreme, a konačan rezultat: razgledanje izložbe i poseta slaba. Ni jedna petina Sokola nije prošla izložbom, nije je videla!..

Tako je to bilo, ali, tako nije smelo da bude!..

Sokoli, koje ne interesuje ono što je sokolsko, teret su i balast Sokolstvu, od koga treba Sokolstvo osloboditi. Neka Sokolstvu to bude u buduće prvi zadatak!..

Годишња скупштина жупе Ниш

У недељу 26 марта, је свечаном седницом завршена дводневна скупштина соколске жупе Ниш, чија се делатност простире на Моравску и један део Вардарске бановине. Скупштини је председавао старешина жупе брат Радован Димитријевић, адвокат. Поред делегата свечаном делу скупштине су присуствовали од војних претставника командант армије генерал г. Наумовић са генералима г. г. Тонићем, Миљковићем и Ђукановићем. Савез скола заступао је брат Стеван Жакула.

Соколска жупа, као и све јединице соколства у току свог рада осветиле су пажњу јачању својих редова, ширењу соколске свести и општем просвећивању широких народних слојева, што све заједно улази у састав Петрове петолетке. Соколска жупа има на својој територији 39 друштава и 212 сеоских чета, са 11.560 чланова и чланица разних категорија. Многи чланови су се одликовали као заветници Петрове петолетке, предузимајући у свом делокругу послове који су од сколског и опште националног значаја. Поједине јединице радиле су на пошумљавању док су друге, као чета у селу Равни, код Књажевца, подигле мале винограде итд. На многим видним местима засађени су дрвореди у виду слова П, иницијала заштитника соколства Њ. В. Краља Петра П.

После дводневног већања о досадашњем и даљем раду, на свечаној седници извршен је манифестациони део програма, а затим је прочитана резолуција скупштине. Вођство жупе и даље је поверено старешинству, на челу са бр. Радованом Димитријевићем, адвокатом.

ZA GRADNJU STADIONA U BEOGRADU

»Vreme« javlja, da Ministarstvo za fizičko vaspitanje radi da dobije potreban kredit za materijalno podizanje sporta. U programu je predviđena gradnja reprezentativnog državnog stadiona u Beogradu, za 50.000 gledalaca. Osim toga će se, na periferiji Beograda, podići vojno-sokolski stadion, koji treba da bude gotov do g. 1941.

Isti list javlja, da će se doskora početi u Beogradu gradnjem zgrade za Skolu za fizičko vaspitanje, koja će imati poseban stadion i plivalište.

Pregled istorije Srpskog Sokola u Sarajevu

(Nastavak)

Četvrta odborska sednica održana je 2 (15) juna. Tajnik je izvestio da je čisti prihod od zabave 403.71 kruna. Rešeno je da na slet u Ravanici u Vidovdanu ide br. Nikola Radović.

Na sletu u Ravanici učestvovalo je 15 članova iz Bosne i Hercegovine koje je predvodio br. Stevo Žakula, vođa Župe. O tome je referisao br. Radović na drugoj vanrednoj sednici društva od 20 juna (3 jula) 1911 g. Starešina je izvestio da je bio o Vidovdanu u Gradiški na sastanku pobratima i sokola, »te veli da će otdas i naši Pobratimi s nama vježbati«. Za II hrvatski sokolski slet u Zagrebu društvo se marljivo sprema. Zaključeno je da se u Zagreb pošalje 10 članova, koji bi, naokolo morem, išli i na trebinjski slet.

Kakav je odnos postojao među hrvatskim i srpskim sokolstvom jasno se može videti iz poziva koji je Hrvatski sokolski savez uputio srpskom sokolstvu u Bosni i Hercegovini (preko Srpske sokolske župe bosansko-hercegovačke). Taj dopis, datiran 11 aprila 1911 g., glasi:

»Draga braćo! — Hrvatsko sokolstvo priređuje ove godine dne 13-15 kolovoza (avgusta) svoj II sve-sokolski slet.

Ustrajno vršeći svoju uzvišenu zadaću, da svojoj domovini odgoji mu-

žveve zdrava tijela i čelična značaja, stupiti će naše sokolstvo po drugi put pred sud svoga naroda, da mu položi račun o svome radu i napretku, te da osvoji nove pobornike za svetu stvar sokolsku.

Shvaćajući ali temeljni princip sokolstva — slavensku uzajamnost — iskrena je želja hrvatskog sokolstva a s njime i cijelog hrvatskog naroda, da te dane sakupi u svojoj prijestonici predstavnike sviju slavenskih naroda, da skupa s njima u zajedničkim redovima manifestira onu veliku istinu, da smo svi djeca jedne te iste majke, majke Slavije!

Pozivljemo Vas s toga, draga nam braćo Srbi, k našem sletu, da budete svjedoci našega rada i da u bratskom kole obnovimo i učvrstimo stare veze iskrenog bratstva i ljubavi.

Dođite, draga braćo, dođite u što većem broju. Dočekat će Vas otvorenih grudiju i puna srca čitav narod hrvatski, da Vas primi pod svoj krov kao rođenu braću svoju.

U čvrstoj vjeri, da ćete se našim pozivu rado odazvati, pozdravljamo Vas sa sokolskim: Zdravo!

Potpisani: Starešina, Dr. L. Car, i tajnik Dr. Dragan Janeček.

Da se bosansko-hercegovačko srpsko sokolstvo rado odazvalo ovom pozivu, vidi se iz dopisa Srpske sokolske župe bosansko-hercegovačke, upućenih Hrvatskom sokolstvom sa-

vezu u Zagrebu. U njima se javlja, »da će ispred sokolskih društava iz Bosne i Hercegovine na sletu u Zagrebu sudjelovati oko 100 vježbača«, i izražava se radost »da će nam se ubrzo pružiti prilika da se bacimo u bratski zagrljaj mile nam braće hrvatskih sokolova«.

Treća vanredna odborska sednica sarajevskog »Srpskog sokola« održana je 28 juna (11 jula). Na trebinjskom sletu učestvovala 15—20 članova. Izvodiče vežbe na štapovima, na vratilu, razboju, konju i skoku. Na tečaj za četovođe u Pragu ići će br. Simo Petković, a društvo će zatražiti pomoć od »Prosvete«. Zaključeno je da društvo održi zabavu 24 jula (6 avgusta) 1911 g.

O svom učestvovanju na II hrvatskom sokolskom sletu u Zagrebu izvestio je odbor brata Franju Hofmana u Beogradu dopisom od 29 juna. Na poziv Župe društvo je podnelo iskaz o stanju društva na 30 juna 1911 g. U tom iskazu stoji: da je ukupni broj svih članova i članica 153, vežbača 38, vežbačica 12, članova prednjačkog zbora 7; nedeljno se vežba 7 sati u Srpskoj školi čije su prostorije podesne; vežba se na spravama i bez sprava; opšte materijalno stanje društva je dobro.

Peta redovna odborska sednica održana je 6 (19) jula. Starešina je izvestio da je sazvao ovu sednicu da izvesti odbor o konferenciji održanoj 2 jula u »Pobratimstvu«, na ko-

joj su, pored »Srpskog sokola«, bila zastupana sledeća društva: »Pobratimstvo«, »Trgovačka omladina« i Zanatlijsko udruženje. Konferencija je zaključila »da se nađu zajedničke prostorije i zajednički podvornik (inkasant)«. Za prostorije i inkasanta društvo će plaćati 20 kruna mesečno. Budući da vredni brat Štaut odlazi iz Sarajeva zaključeno je da mu se pokloni, kao nagrada za njegov trud, jedan servis za kafu, na kome će biti napisano: »Bratu Zdenku Štautu u zahvalnoj uspomeni Srpski soko Sarajevo 24 VIII 1909 — 6VII 1911«. Na ovoj sednici je, osim toga, zaključeno da se održi javna vežba u »Mostar bašci« u nedelju prije llandana, i da braća starešina i Šantić »kupe dobrovoljne priloge od građana da uzmognemo otposlati naše članove u Zagreb i Trebinje«.

Sa zapisnikom ove sednice završava se knjiga zapisnika »Srpskog sokola« u Sarajevu. Drugu knjigu nisam našao u arhivi Župe, što veoma žalim. Ona je sigurno prilikom procesa zaplenjena sa još nekim dokumentima. Ipak ću pokušati, da na osnovu drugog, sačuvanog materijala i dobivenih podataka prikažem rad srpskog sokolstva u Sarajevu.

XIV

U prvom redu, o tom radu govore izveštaji tajnika, učitelja i blagajnika »Srpskog sokola«, podneti sedmoj godišnjoj skupštini, 5 (18) fe-

bruara 1912 g., zatim nekoliko sačuvanih akata i Spomenica sletova iz 1924 i 1934 g. Iz tajničkog izveštaja podnetog rečenoj skupštini vidi se da je u društvenoj godini 1911-12 održano svega 11 redovnih i 9 vanrednih sednica. Zemaljska vlada potvrdila je društvena pravila koja je izradila Srpska sokolska župa bosansko-hercegovačka za sva svoja društva. U ovoj godini upisano je 25 redovnih članova, 12 pomagača, 1 utemeljač, a istupilo je iz društva 8 članova. Brojno stanje društva bilo je ovako: 1 veliki dobrotvor, 7 dobrotvora, 28 utemeljača, 35 pomagača i 75 redovnih članova. Odbor je nastojao da poveća ovaj broj članstva. Naročito je vodio računa o ženskoj kategoriji, jer je bio uveren »da će srpska sokolska misao uhvatiti tek onda duboka korena u našem društvu, kad u njoj što življeg učešća budu uzele buduće majke srpske«. Pitanje dolaska na vežbu učenica Više devojačke škole još nije rešeno. Muzička sekcija u društvu stoji slabo zbog nemarnosti članova. Atletska sekcija vrlo dobro stoji. Uz pomoć »Prosvete« od 250 kruna društvo je poslalo na sokolski gimnastički tečaj u Prag br. Simu Petkovića. U vezi s tim obrazovalo se docnije u toku godine odeljenje četovođa »koji ostale članove predvode i okolnim sokolskim društinama odlaze«. Poklonom velikog društvenog dobrotvora br. d-ra Dušana Telečkog obogatio se društveni inventar spravama za atletiku.

Kratke vesti iz našeg Sokolstva

Uz veliko učešće članova Sokola i prijatelja Sokolstva priredilo je sokolsko društvo Ljubljana I, za proslavu dvadesetogodišnjice opstanka Jugoslavije, dve velike akademije — uveče člansku, a popodne omladinsku. Sa obadve odlično uspelim priredbama dobila je proslava manifestativan značaj, a naročito je naglašena oduševljena i bezgranična volja široke sokolske porodice, da odlučno ustraje u sokolskom radu za trajnu sreću Jugoslavije.

Na akademiji članova i naraštaja prisustvovali su, pored I zamenika starešine SKJ br. Gangla, i predstavnici sokolskih župa i društava, pa zatim generali Lukić i Dodić, potpukovnik Zivanović i više drugih oficira.

Polasku sokolskih zastava, koje je sa sokolskim pozdravom uvela društvena muzika, starešina Sokola I br. inž. Bevc je u uvodnom govoru izrekao bezgraničnu vernost Sokolstva prema Jugoslaviji za koju Sokolstvo živi i za čiju je sreću i opstanak spremno žrtvovati i svoj život.

Vežbačke tačke su izvedene sa najvećim uspehom i uz veliko odobravanje publike, a isto tako je uspela i popodnevna omladinska akademija.

U subotu, 1 aprila priredilo je sokolsko društvo Matica u Beogradu »Slovenačko veče«, kao pripremu za slet, koji će se održati na Vidovdan u Ljubljani, uz prisustvo velikog broja članova i njihovih porodica.

U ime uprave, veče je otvorio počasni starešina društva, brat Dušan Cvetković. Brat Bogdan Spornjak, izneo je u svom govoru istorijat predratnog slovenačkog Sokolstva, a naročito je istakao smetnje, koje su austrijske vlasti činile prvom Sokolu na jugu. Posle toga je brat dr. Brežnik govorio o Slovenačkoj kao »Zemlji jezera, ciklama i alpskih ruža«, i istakao prirodne lepote Slovenije. Na koncu je prikazan film o pokrajinskom sokolskom sletu iz 1933 g., a Slovenačko veče završeno je zajedničkom večerom i zabavom.

U Sokolskom društvu Sinj, koje sada ima 250 članova i članica, 80 naraštaja i toliko isto dece, oživeo je rad u svakom pogledu. U sokolani su pune sve prostorije od 2 sata posle podne pa sve do kasne večeri. Najpre vežbaju deca, uče pevanje nacionalnih pesama, ili dečje igračke itd. Dečji igrokaz »Materina maza«, od br. Vladimira Kurtina, sa sim-

boličnim gimnastičkim vežbama i pevanjem nacionalnih pesama, uspeo je iznad svakog očekivanja tako da se morao opetovati. Naraštaj također redovito vežba, te bez ijednog izostatka posećuje debatan večeri, gde mladi Sokolici slobodnim duhom raspravljaju sa bratom prosvetarom o svemu i svačemu. Članovi i članice redovito posećuju satove vežbanja i spremaju se za leto. Diletantska sekcija vežba igrokaz »Nikad nije kasno«, od br. Josipa Boke. Društvena knjižnica ima 500 knjiga koje se marljivo čitaju. Za članove nevežbače i ostalu publiku priređuju se svake srede predavanja, kao n. pr. »Verujemo u budućnost Jugoslavije«, »Sunce i život na planetama«, »O mikroorganizmima«, »Proboj Solunskog fronta«, »O fizičkom vaspitanju naroda«, itd., koja drže braća: J. Boko, M. Rašović, Dra V. Trojanović i M. Huber.

Sokolsko društvo u Prilepu prethodne nedelje održalo je godišnju skupštinu, uz prisustvo mnogobrojnog članstva. Posle izveštaja o godišnjem radu, naročito je pohvaljen rad uprave na podizanju spomen-piramide na Bakarnom gumnu, blizu Prilepa, u počast palim ratnicima 1912. Izabrana je nova uprava, kojoj je na čelu Šumenković Stojan, predsednik Okr. suda.

Sokolsko društvo Bos. Grahovo održalo je godišnju skupštinu na kojoj je jednoglasno izabran za starešinu brat Mile Stojković, posednik. Skupština je bila dosta živa i završena sa odlukom, da se sokolski rad u Bos. Grahovu što više pojača i širi.

Sokolska četa u Grabovici je najmlađa seoska jedinica društva Valjevo. Osnovana je 1938 g., inicijativom zemljoradnika Donje i Gornje Grabovice, uz pomoć njihovog učitelja, Dragana Maksimovića, koji je starešina čete od njenog osnivanja.

Članovi čete pravilno su shvatili važnost Sokolstva za selo, što manifestuje njihov prosvetni rad, na kom su do sada imali najviše uspeha. Tako je članstvo čete pre kratkog vremena dalo u Valjevu dve dobro spremljene pozorišne predstave »Dido«. Samo je za žaljenje što su predstave bile slabo posećene, a naročito slabo se odazvala školska omladina.

Četa u Grabovici je primila u svoj program rada i obavezno fizičko vaspitanje omladine na selu.

Na II hrvatskom svesokolskom sletu u Zagrebu učestvovalo je 10 članova, a na II hercegovačkom srpskom sokolskom sletu u Trebinju, koji je organizovao br. Čedo Milić i na kojem su, pored sokola vežbali i pobratimi, 15 članova i 10 članica. Prilikom sleta u Zagrebu sastali su se predstavnici srpskog sokolstva i obrazovali »Glavni tehnički odbor za sve srpske sokolske organizacije, koji će rukovoditi i zajedničkim sletovima«. Osim toga, odlučeno je »da srpsko sokolstvo kao cjelokupna organizacija stupi u Savez sveslovenskog sokolstva«.

Nešto docnije, u novembru iste godine, održan je u Beogradu drugi sastanak svih srpskih sokolskih organizacija, kojem su, ispred uprave Srpske sokolske župe bosansko-hercegovačke, prisustvovala braća: dr. Vojislav Besarović, Stevo Zakula i Čedo Milić. Na ovom sastanku »formiran je glavni upravni odbor i izabran glavni tehnički odbor za vodstvo svih poslova koji su zajednički u svim sokolskim organizacijama iz svih oblasti«.

Svi ovi važni zaključci razume se, vezali su i sarajevski »Srpski soko«.

Društvo se počelo spremati i za I sveslovenski sokolski slet koji će se održati na Vidovdan 1912 g. u Pragu. U tu svrhu zavedena je među članovima štednja i već je skupljeno oko 100 kruna. Na sletu u Ravanici zastupao je društvo br. Nikola Rado-

vić, a na sastanku Pobratima i Sokola u Bos. Gradiški br. starešina. Pitanju sokolsko-pobratimskog reda posvetila je Srpska sokolska župa bosansko-hercegovačka naročitu pažnju. U g. 1911 donesen je, na predlog brata dra Bogdana Vidovića, jednoglasan zaključak »da se u sokolskim društvima osnivaju pobratimske sekcije i da sokolski prednjaci trebaju biti pobratimi«. Iz docnijih izveštaja vidi se da ova sokolsko-pobratimska akcija nije ostala bez uspeha. U ovoj godini sarajevski »Srpski soko« priredio je tri velike zabave sa čisto sokolskim programom. U poslednje vreme, vidi se iz izveštaja, odbor je nastojao da uvede sokolske večeri — sela s predavanjem, — jer se uverio da je to za sokolsku misao korisnije nego li velike zabave koje su skopčane s mnogim poteškoćama. Na prvom sokolskom selu održao je br. starešina predavanje o razvitku sokolske misli kod nas. Društvo je nastojalo da raširi sokolsku misao i izvan Sarajeva. Vodeći tom misliju, ono je, o Krstovdanu, kao slavi crkve na Palama, kad se tamo skuplja svet, sudelovalo na tom narodnom zboru, gde su članovi vežbali s palicama i priredili tri utakmice u bacanju kamena s ramena, s nagradama za seljake. Nadalje društvo se rado odazvalo pozivu Župe da primi u zbor četovođa nekoliko vežbača novoosnovane sokolske sekcije u Reljevu i da šalje jednom nedeljno

Jubilej Subotičkog Sokolstva

Ove će godine subotičko Sokolstvo proslaviti 20-godišnjicu svog postojanja. Proslavu 20-godišnjice izvešće zajednički Sokolsko društvo Subotica-Matica sa bratskim društvom »Stadion« i sa 12 seoskih sokolskih četa. Pored toga na proslavi će uzeti učešća i sve bratske jedinice Sokolske župe Novi Sad.

Cela proslava obaviće se u dva dela. Prvi deo proslave održaće se u junu sa sledećim priredbama: 10 juna, sokolska akademija Subotičkog sokolskog okružja; 11 juna, javni nastup Sokolstva Subotice uz učešće jedinica Sokolske župe Novi Sad; 11 juna, Bratsko veče na sokolskom vežbalištu Jugoslovenskog narodnog doma.

Drugi deo proslave održaće se 1 decembra sa svečanom Sokolskom akademijom.

Naši pesnici — seljaci

Osnutak Sokola

Gusle naše, naša davorijo,
Gusle naše, slavna istorijo,
Ode vamo da mi zapjevamo
Istoriju što je dobro znamo,
Pesmu znamo, srcu nam se svija,
Divna pesma, bratska istorija,
Od kada se Soko proziva
i ko mu je lepo ime dao.
Drugog dana mesec februara
Podiže se divni sokolčić,
Po imenu Mirko Tirševiću
Ranom zorom u nedelju svetu,
Pa odlazi po čitavu gradu
I nalazi neimara Radu,
Neimara što dušmane tera,
Po imenu Jindriha Fignera
Da se skupe u četiri sata
Jindrih zove i Toneru brata,
To nam beše na severu tamo,
Udes braće svi mi dobro znamo,
Zlatnom Pragu gradu slovenskome
Junaci se braća sastadoše

Tečaj za načelnike u Sarajevu

Načelstvo Sokolske župe Sarajevo, u okviru »Plana rada« za 1939 godinu, održalo je 3-dnevni tečaj za načelnike i načelnice Sokolskih društava sa teritorije župe. Na tečaju su bila zastupljena društva: Breza, Zgošća Kakanj, Zenica, Travnik,

muške i ženske dece, red takmičenja za 1939 godinu, a na jednom posebnom času data su uputstva za daljnji rad.

Na tečaju su predavala braća: načelnik župe Ružička Božo, zamenici načelnika Lavrač Oskar i Vranješ

Vraca, Vareš Majdan, Visoko, Bogatica, Foča, Čajniče, i Goražde, sa 11 načelnika, 2 zamenika načelnika i 7 načelnica. Žalosan je, međutim, da na tečaju nisu bila zastupljena baš ona društva, čijim je načelnicima i načelnicama bio najpotrebniji ovaj tečaj.

Po broju učesnika, tečaj nije zadovoljio, ali je po gradivu koje se prešlo, potpuno uspeo. Prešlo se strojeve vežbe (vojničke komande), proste vežbe naraštaja, članova, te

Tomo, i župski putujući prednjak Jajatović Salem, koji je i vodio tečaj.

Posebne časove za načelnice održavale su sestre: Dopuda Jelena, načelnica župe, njene zamenice Karahasanović Abida i Vojnović Ljubica, a učenje zajedničkih vežbi za mušku i žensku decu vodila je Mica Obradović.

Disciplina je bila zadovoljavajuća. Putne troškove snosila su društva, a prehrana i nastamba bila je u režiji Župe.

upravnog odbora i ženske sekcije, najsrdačniju zahvalnost. Sekcija mačevanja nije radila zbog malog broja prijavljenih članova. Turistička sekcija priredila je izlet na Pale. Društvo je u ovoj društvenoj godini 6 puta javno vežbalo. U svemu su održana 164 časa vežbanja koje je pohodilo 2268 vežbačica. Inače, »da je malo više istrajnosti, discipline i patriotskog poštovanja od strane omladine i naših članova, naš bi soko mogao mnogo bolje napredovati« — naglašava br. Matejić.

Iz izveštaja društvenog blagajnika vidi se da je društveno imovno stanje u ovoj godini iznosilo 2744.81 k., u što je uračunata gotovina i vrednost društvenog inventara. Duga društvo nije imalo.

Na dan 31 decembra 1912 g. brojno stanje »Srpskog sokola« u Sarajevu izgledalo je ovako: članova od 18 g. pa dalje 154; — članica od 14 g. pa dalje 20; — vežbača od 18 g. pa dalje 35; vežbačica od 14 g. pa dalje 16; — prednjaka 5. U celoj 1912 g. članovi su vežbali 85, članice 89; a prednjaci 12 časova. Na tim časovima vežbalo je 1405 vežbača, 1101 vežbačica i 132 prednjaka. Vežbalo se u sali Srpske osnovne škole.

Prva polovina 1912 g. bila je ispunjena marljivim pripremanjem za svesokolski slet u Pragu. Zupa bosansko-hercegovačka ozbiljno je shvatila značaj i veličinu ove sveča-

Četrdeset na skupštinu došlo
Sva su braća roda slovenskoga
Pomoćnici Tirša besmrtnoga
Govor počeo bez čekanja više
Po imenu Miroslavu Tirše,
Pa im Soko, junak, vako reče:
Ajmo braćo društvo osnovati
I u njega bratsku ljubav dati.
Ljubav dati, mladež vaspitati!
Ono će nam biti plodno sjeme,
Da sredi svu braću Slovene.
I ja ću vam brat na čelu biti
Ljubavi vas slovenskoj voditi,
Starešinu Jindriha vam dati,
Koji će vas snagom vaspitati.
To rekoše, društvo osnovaše
I temelje sokolske mu daše.
Sve se dalje mladež upisuje,
Jer videše da se bratstvo snuje.
Nije prošlo dve godine dana,
Jednog dana, meseca aprila,
Gimnastička skupština je bila
Pesnik Toner u pesmama nađe
Pa pred braću iskreno izade
Pa im vako Soko junak reče:
U pesmama ja sam srpskim našo
Jedno ime koje treba nama,
Jer to Srbi pevaju ovako:
»Dični soko Slavni Nemanjiću
Prvi Srbin beše Sokolčiću!
Na Balkanu i u Crnoj Gori
O sokolu tako Srbin zbori.
To je braćo baš ponosno ime
Trebamo se dičiti sa njime.
Draga braćo, sad je vreme došlo
Vreme došlo društvu ime dati:
Soko sivi, tako će se zvati!
Na to braća bratski pristadoše,
Desnu ruku svome bratu daše,
Čestitaje Toneru pesniku
Jer on nade za Slovene diko.
Nije prošlo ni godinu dana,
U Ljubljani Soko se osnova,
Sloveniji zemlji plemenitoj,
Bratskoj zemlji našoj ponositoj
A odatle posvuda se širi
Ceo svet se Sokolima divi.
Bez sokolstva nema nama spasa
Ni junačkog na Balkanu glasa.
U sokolstvo, mila braćo, ajte,
I vi stari svoju decu dajte
U sokolstvu ništa tuđeg nema
U sokolstvu duh je svih Slovena.
Dičan Soko našom zemljom vlada,
Starešina, celom rodu nada,
I primer je Slovenima svima.

Stanko Kuprešak

seljak, načelnik Sokolske čete

Teslić — Barić

SKREĆEMO PAŽNJU BRAĆI
I SESTRAMA NA NAŠE O-
GLASNE STRANE U OVOM
BROJU!

nosti. Obaveštavala je društvo o svemu što je u vezi sa sletom, a naročito je naglašavala potrebu stednje, da se što većem broju omogući učestvovanje na sletu. Na ovom sletu koji je bio veličanstvena manifestacija sveslovenske sokolske misli, srpski sokoli vežbali su zajedničke vežbe skupa sa ostalim sokolima i posebne srpske vežbe koje je sastavio brat Hofman. Simbolički sastavljene, ove su vežbe bile »slika našeg robovanja i oslobođenja«, vesnik velikih dana našega naroda. Za vreme sleta sastali su se predstavnici srpskih, hrvatskih i slovenačkih sokolskih organizacija i doneli važan zaključak: »da na svim velikim sletovima ubuduće istupaju zajednički.« Prva manifestacija jugoslovenskog sokolskog bratstva, prema zaključku ovoga sastanka, trebala je da se izvrši na sletu u Ljubljani, 1913 g., na kojem bi srpski, hrvatski i slovenački sokoli istupili pod jednom zastavom i sa zajedničkom vežbom. Međutim, austrijske vlasti su zabranile održavanje ovoga sleta, s motivacijom »što bi na taj slet trebali doći i sokoli iz jedne strane države, tadašnje Kraljevine Srbije«. Slet je, kao znamo, bio zabranjen i sledeće godine. Srpski sokoli uzalud su se pripremali. Neprijatelj im nije dozvolio da dođu u zagrljaj istokrvne braće.

(Nastaviće se)

prof. Hajrudin Čurić

Sokolska kreditna zadruga v Radovljici

V peti številki »Sokolskega Glasnika« smo mogli čitati članek »Sokolske štedionice i organizacija sokolske štednje«. V njem nam brat Relja Araniti najprej javlja, da se je v Zagrebu otvorila sokolska štedionica, nato se pa nekoliko obširneje ponaša na vprašanje ekonomske osamotovitve naših sokolskih edinic, ki so svojim materialne težkoče često nepremostljiva ovira pri njihovih idealnih stremeljenjih. Na koncu pisec toplo preporuča ustanavljanje sokolskih zadruga, ki naj bi postale trden temelj vsemu sokolskemu delovanju.

V tem času pa, ko se v posameznih župah pojavljajo šele prvi pozivki na organiziranje sokolskega zadrugarstva, je že ena izmed žup v polnem zamahu in že lahko s ponosom pokaže na sadove dela na tem polju. To je marljiva in, v mnogih pogledih posnemanja vredna sokolska župa Kranj. Že pred dvema letoma je bila, na pobudo starešinstva kranjske sokolske župe, v okviru Sokolske Petrove Petletke, ustanovljena v Radovljici Sokolska kreditna zadruga. Letos stopa že v tretje leto plodovitega delovanja in z zadovoljstvom zre na dosežene uspehe. To kar se je mnogim zdelo problematično ali celo nemogoče, je dvoletna praksa Sokolske kreditne zadruge v Radovljici pokazala kot popolnoma mogoče. — 12. februarja je omenjena zadruga na svojem tretjem občnem zboru podala obračun dela in uspehov v drugem letu svojega obstoja. Njeno uspešno delovanje je najbolje razvidno iz poročila br. L. Horvata, iz katerega bomo povlekli nekaj najvažnejših misli.

Pred dvema letoma je bila Sokolska zadruga izvršeno dejstvo in treba je bilo samo še podrobneje dela in propagiranja zadrugarstva misli med posameznimi edinicami in med članstvom. V času kratkih dveh let je vodstvu kranjske sok. župe to v polni meri uspelo. Kot dokaz naj nam posluži statistika, ki kaže rezultate sistematskega dvoletnega dela: Sokolska župa Kranj ima 33 edinic in 3.215 članov, brez dece in naraščaja. Od tega števila je do sedaj 330 članov podpisalo 524 deležev, 28 edinic z župo pa 110 deležev Sokolske kreditne zadruge. Delež znaša dinarjev 100.— Skupno je vplačanih 637 deležev. Edinice so se večinoma dobro izkazale in so vse vplačale večje ali manjše število deležev. Prva po številu deležev je Radovljica s 142, nakar ji sledita Koroška Bela-Javornik z 71 in Kranj s 46 deleži. Do sedaj je včlanjenega v zadrugo nad 10% vsega članstva župe. Če računamo, da je bila doba dveh let neobhodno potrebna za afirmacijo zadruge in da se bo od sedaj naprej zanimanje zanjo dvigalo v geometričnem progresiji, upravičeno pričakujemo, da bo v dobi od 5 do 6 let vseh 3.215 članov udeleženih, vsaj z enim deležem v zadrugi, kar bi pomenilo, da ima zadruga samo v deležih kapitala okoli 350.000 din., da drugih ulog niti ne štejemo.

Celokupni denarni promet v preteklem letu je znašal din. 462.124,37. Posojila v tekočem računu znašajo 143.318,50.—, a naložen denar 214.984,77. Deleži znašajo 65.055.—, vloge na knjižnice 192.492,85; — a vloge na tekoč račun 103.290.—

Kljub nabavki inventarja znaša dobiček 2.266,82 din. Zadruga je likvidna. Razpolaga z gotovino 214.984,77 dinarjev.

Zadruga v Radovljici je naletela na veliko razumevanje pri vseh stanovih članstva kranjske sok. župe. To je lepo razvidno iz statistike, ki nam kaže, da je podpisalo in plačalo deleže: 65 zasebnih uradnikov, trg. pomočnikov, 51 drž. samoupravnih uradnikov, 56 tovarišnih delavcev, 47 obrtnikov, 27 trgovcev, 14 odvetnikov, notarjev, zdravnikov in lekarjev, 10 industrialcev, 10 drž. samoupravnih uslužbencev, nameščenec, 8 kmetov. Ostalo zasebniki, korporacije in sok. edinice.

Brez velikih besed je kranjska župa, že pred dvema letoma, ko se je še z veliko skepto gledalo na pro-

blem sokolskega združništva, ustanovila kreditno zadrugo. Pokazala je, kaj se more doseči z voljo in podjetnostjo ter s tem dala lep vzgled vsem župam in sok. edinicam, ki imajo v svojem programu slične gospodarske ustanove, pa morda še oklevajo v dvomu za uspeh. R.K.

Jedan primerak „gotske“ ideologije

Sušački list »Primorje« objavio je u broju od 25 marta takav odvratni i hijenski članak nad mrtvim telom češke samostalnosti, da bismo sa prezirom bili prešli preko njega, kad njegov autor nebi bio isti čovek koji je, desetak dana pre toga, u istom listu, dokazivao da su Gaj i Ilirci najveći štetočine za Hrvate, zato što su uzeli štokavštinu za književni jezik, a ne čakavštinu, pa su na taj način napravili zločin da su Hrvatima dali isti književni jezik koga imaju i Srbi! Autor toga članka je nesretan što se čakavštinom Hrvatima nisu posve odvojili od Srba, jer bi Hrvati, na taj način, mogli da uživaju u onoj istoj sreći, kao i današnji Slovaci, čija samostalnost je toliko golema, da od svog teritorija moraju ustupati Madžarima šta god Madžari traže...

Kada bi se radilo samo o piscu toga članka, mi bismo mu od srca poželeli takvu samostalnost; ali Hrvati niti je žele, niti dele njegova hijenska osećanja.

Zagrebačka »Slobodna Riječ« piše o istom predmetu i kaže:

»U ovim sudbonosnim vremenima piskaranje raznih spekulacija i političkih profitera, po nekim listovima u provinciji, vrlo je opasno i štetno naročito kod naš Hrvatskoj, usred ozbiljne borbe, koja su na tom terenu ovog časa vodi. Nekoji od tih nepotrebnih listića naročito griješe u slučaju Čehoslovačke; griješe dijelom iz neznanja i političke gluposti i dijelom zavedeni raznom opskurnom štampom, koja je i u samom Zagrebu uzela maha. Nije nikako dostojno naše narodne borbe, da ti listovi, koji se smatraju organima hrvatskog narodnog pokreta pišu o sudbini čehoslovačkog naroda na nedoličan način. Isto tako nije umjesno glorificirati ono što se dogodilo odnosno što je postigla Slovačka, jer to nije sloboda i to ničko poštenje u Hrvatskoj ne bi nikad smio željeti. Takvu slobodu i nezavisnost kakvu su uspjeli postići Slovaci, mi ne trebamo!«

Prosvetni zbor župe Varaždin

26 marta je održan u Varaždinu prosvetni zbor sokolske župe. Prisustvovalo mu je, uz 6 članova ZPO, 16 delegata iz 3 društva i 9 četa. Pošto je u isto vreme župsko načelnništvo držalo tečaj za proste vezbe, morali su neki prosvetari, koji su ujedno i načelnici, biti na tom tečaju. Zbor je otvorio predsjednik ZPO, br. Vladimir Deduš, a zatim su sledili izveštaji, iz kojih se vidi da je prosvetni rad u 1938 g. bio intenzivniji, ali još uvek ne zadovoljava, jer se veći dio jedinica ne drži plana, datog od ZPO. I kontakt sa ZPO je nedostatan. Zatim je brat Nikola Bosanac referisao o aktiviranju sokolskih oteka u našoj župi. Brat Deduš je referisao o SPP, a zatim opširno prikazao kakva obeležja, kakve oblike i kakvu sadržinu i kakav plan mora imati sokolski prosvetni rad u ovoj župi u g. 1939. Zbor je zaključio da se referati i plan razasluju svim jedinicama, a zatim, je prihvatio ove predloge za savezni prosvetni zbor: 1) da se već jednom izda »Priručnik za prosvetare« i »Sokolski katekizam«, da se u periodičnoj sokolskoj štampi i u biblioteci »Sokolska Misao« vodi računa o potrebama sokolskog sela i 2) da bratski SPO nabavljenе filmove ne šalje u jedinice dok im ne dade tekst u našem jeziku. D.

Godišnja skupština župe Varaždin

U nedelju, 2 aprila, održana je, u sokolani, osma redovna skupština Sokolske župe Varaždin. Nedelju pre održan je zbor prosvetara, a pre župske skupštine održan je zbor društvenih i četnih načelnika, na kojim zborovima diskutovana su sva pitanja tehničke i prosvetne struke. Na samoj skupštini bila su uz čitavu župsku upravu, 35 delegata, koji su zastupali većinu jedinica župe.

Skupštinu je otvorio starešina, brat Mladen Belčić, koji je u svom govoru predočio sadanje stanje Slovenstva i Sokolstva, napose tragediju bratske ČSR., rad u župi, te pravac u kome se ima kretati daljnji rad Sokolstva. Uz oduševljenje otposlali su brzojavni pozdravi Nj. V. Kralju Petru II i Upravi Saveza, a delegat Saveza, brat Ing. Radulović, je srdačno pozdravljen.

Iz izveštaja, koji su već pre razaslati svim delegatima, proizlazi da su na dan 31 XII prošle godine bila u župi učinjena 13 društva i 20 četa, sa 3.234 pripadnika u murskom i zagorskom okrugu. Prošle godine održana su opća župska takmičenja (20 vrsta iz 10 jedinica), plivačka natecanja, utakmice u odbojci i u smučanju. Održane su 2 okružne javne vezbe i 11 društvenih i četnih. U pojedinim društvima održana su lako-atletiska natecanja. Forsiran je odbranbeni uzgoj u koju svrhu se osnivaju

streljački, biciklistički i konjički oseci, a obnovljen je i rad vrsta starije braće. U prosvetnom radu održana su 433 predavanja i 724 govora pred vrstama, pa više akademija, koncerata, izleta, kinematografske i pozorišne pretstave, itd. Na lep prijem u selima naišle su 4 pokretne knjižnice. U izvršenju SPP obavljani su mnogi zaveti, među njima jedan brat je izradio i poklonio svom društvu čitavo lutkarsko pozorište. Društvo Čakovec dovršilo je svoj reprezentacioni dom, a dovršila je svoj lepi dom i četa Budinščina.

Odlučeno je da se ove godine sudeluje na ljubanskom sletu i sletu u Murskoj Soboti, da se održi IX župsko takmičenje, razni tečajevi, pojača odbranbeni uzgoj i nastavi intenzivni prosvetni radovi.

Predsednik ZPO dao je skupštini odličan referat o radu Sokolstva u sadanjim prilikama.

Delegat Saveza, brat Ing. Radulović, doneo je pozdrave Saveza župi i potstakao ju na još snažniji rad bez obzira na poteškoće u kojima se baš ova župa nalazi.

Na koncu je aklamacijom izabrana uprava župe. Ponovno su izabrani za starešinu brat Belčić, za zamenike starešine braća dr. Milenko Svoboda i dr. Albin Blašić, za načelnika brat Zvonko Suligoj, pretsj. ZPO brat prof. Deduš i tajnik brat Špoljar.

Svi treba da pokažu odsudne sklonosti da ne cene na prvom mestu političke bukvare i partiske zasluge, već da na prvo mesto stavljaju rad, dela i stvaranje. Rad i dela su osnovni princip prosvetne demokratije. Svi javni radnici moraju se ozbiljno spremati i težiti za spremnim radom, u kome su pokazali uspehe, da time budu označeni za mesta i funkcije, koje žele zauzeti. To će uticati i na novije generacije, koje sada većinom besplodno politiziraju. Kad poraste pozitivan rad, izgubiće se mnogi od uzroka, koji izazivaju današnje rdave pojave.

Dr. Jovan Cvijić

„Sokolska planinska koča“ R. Z. Z. O. Z. u Mariboru

Iz sokolskega društva Maribor-Matica je pred 4 leti vznikla misel da si zgradi Sokolstvo na našem Pohorju svoj planinski dom. Razvoj smučarstva, planinstva in taborenja v sokolskih vrstah zahteva, da Sokolstvo postavi gojenje teh panog na trdni temelj s tem, da si zgradi svoje lastne postojanke, kakor so nam za druge telesnovzgojne panoge potrebne lastne telovadnice in telovadišča. V to svrhu se je leta 1935 ustanovila zadruga »Sokolska planinska koča«, ki si je postavila za cilj, da pritegne v svoje članstvo vse Sokole mariborske župe, ki gojijo turistik in smučanje in vse edinice predvsem naše župe. Postaviti hoče prostoren planinski dom, ki naj služi vsemu našem Sokolstvu, predvsem onemu iz naše župe, za bivanje poleti in pozimi, za izlete in letovanje oddelkov sokolske mladine ter za prirejanje tečajev. Zadruga je šla z vnemo na delo. Izdelani so bili načrti, po katerih bo obsegala enonadstropna stavba: klet z ledenico, kuhinjo in sobo za oskrbnika, veliko jedinic, 2 skupni spalnici za člane, 1 za lanice, 3 manjše sobe, skupna ležišča v podstrešnih sobah in po-

stranke prostore (umivalnice, stranišča, shramba za smuč). Da omogoči gradnjo, je kupil Sokol Maribor-matica na vzhodnem Pohorju, med Mariborsko in Ruško kočo obsežno nad 54 ha obsegajočo parcelo, od katere se prepusti okrog 10 ha zadrugi v last.

Letos spomladi se bo počelo z gradnjo koče, ki mora biti še letos dovršena. Ko stopa stvar v odločilni štadij, se je začelo dvigati število članstva in prispevkov, tako da znašajo sedaj same naložbe v gotovini okrog 180.000 din, dočim znaša proračun gradnje 230.000 din.

Zgraditev te sokolske planinske postojanke je bila sprejeta tudi v program sokolske Petrove petletke mariborske sokolske župe in bo najvidnejši dokaz, da je Sokolstvo naše župe pravilno razumelo pomen te telike zamisli. — Od sokolskih edinic so dosedaj člani zadruge Savez Sokola kraljevine Jugoslavije, sokolske župe Celje, Kranj, Ljubljana, Osijek, sokolska društva Maribor-matica, Maribor I, II, III, Studenci, Tezno, Dolnja Lendava, Gornja Radgona, Čuštanj, Jarenina-Pesnica, Ljutomer, Ptuj, Ruše, Slov. Konjice, Središče,

Jedna spomenčesma sokolske Petrove Petletke u Hercegovini.

Štrigova, Sv. Lenart v Slov. gor., Sv. Lovrenc n. Poh., ter sokolski četi Dornava in Sv. Duh na Stari gori.

Pozivamo vse Sokole in vse edinice naše župe, da v letošnjem letu z vso močjo podprejo to akcijo, da bo sokolstvo naše župe še v tem letu dobilo čim lepši skupni dom na Pohorju.

V to svrhu naj 1. pristopijo k zadrugi vse edinice s čim večjim številom deležev (po din 100.—), 2. namenijo v letošnjem letu tej akciji po eno prireditev ali vsaj del čistega dobička, 3. propagirajo med svojim članstvom pristop k zadrugi, da bo vsak zaveden Sokol v naši župi, ki mu je to količjak mogoče, član zadruge.

Iz čOS

Sokolski listovi javljaju da je odložen i zbor župskih prvakinja ČOS, koji je trebao da se održi ove nedelje, te da je isto tako odložena za docnije dopunitbena škola za župske prvakinje.

»Sokolski Vjesnik«, kako smo u prošlom broju naglasili, posvećuje veliku pažnju našem »Sokolskom glasniku«, pa je između ostalih članaka, koje smo već spomenuli, doneo u izvodu, članak brata Ante Tadića o univerzitetskoj omladini i sokolstvu, pod naslovom »Jako u nas«.

Lekovito bilje

Od Centralne zadruge za lekovito, mirisno i hranljivo bilje dobili smo sledeće saopštenje:

»Treba više količine sledećeg lekovitog bilja:

Cvet podbela, lopuha

Biljka cveta u martu i aprilu, ima je mnogo po livadama, pokraj šuma i uz jendeke. Sakupljaju se cvetovi dok se nisu sasvim rascvetali. Suši se oprezno u hladovini na zračnom mestu, da bi cvet zadržao lepu žutu boju. Cvet mora biti potpuno suv kada se puni u vreće.

Koren od jagorčevine, jaglaca — jaglička.

Koren mora biti čist od zemlje i potpuno suv. Pakuje se u vreće.

Koren zečjeg trna, gladiševine

Potpuno suv i od zemlje dobro očišćen koren puni se u vreće.

Pošaljite nam što pre veću objektivnu mustru i javite nam koje ćete količine moći spremati i u kojem roku, da bi zadruga mogla da odredi plasman u inostranstvu. Akontaciju ćemo odrediti na osnovu mustre i prema količini koju nam možete spremati.

O ovome izveštavamo sve naše jedinice i članove koji se bave skupljanjem bilja radi znanja i upravljanja.

Za sve se obraćati neposredno Zadrugi: Novi Sad, ulica Ministra Boškovića br. 1.

За јавне приредбе
појачавајуће тон-
ске уређаје

узајмљује по по-
вољним условима
фирма

VIKING A. D.
STRUČNI ZAVOD ZA RADIOFONU

БЕОГРАД II
Кн. Михаилава 18
Телефон 20713.

Монтажу и надзор врши
стручно особље.

Zanimljivosti iz doma i sveta

Privredni pregled donosi podatke o stranom kapitalu u našoj zemlji: Strani kapital u našoj privredi zastupljen je u postocima ovako: Francuska 20,6, Engleska 16,3, Švicarska 14,3, Čehoslovačka (bivša) 9,5, Italija 8, Amerika 7,4, Njemačka 7, Mađarska 4 i Belgija 3 posto.

Balkanske države, zajedno s Rumunjskom, ipak po statistici od 1936 blizu 66 miliona stanovnika i oko 1,5 miliona kvadratnih kilometara teritorija. Od toga otpada na:

	kv. km.	stanovnika
Rumunjsku	294.967	19.432.000
Tursku	762.736	16.201.000
Jugoslaviju	247.542	15.174.000
Grčku	123.976	6.933.000
Bugarsku	103.146	6.254.000
Albaniju	275.538	1.026.000

»United Press« javlja da Ruzveltovi planovi o gradnji bojnih brodova od 45.000 tona, predviđaju topove od neobično velikog kalibra te veliku brzinu brodova. Brodovi će biti opremljeni s po 12 topova od 40,5 cm., dok dosadašnji američki bojni brodovi od 35 hiljada tona poseduju samo 8 topova s tim kalibrom. Novi bojni brodovi moći će razviti brzinu od 30 uzlova na sat, dok najbrži engleski bojni brodovi imaju 27 do 28 uzlova. Troškovi izgradnje novih brodova, koji će biti gotovi tek u jesen 1943., cene se na 93 milijuna dolara. U službenim krugovima se izjavljuje, da bi novi japanski bojni brodovi imali tonažu od 43.000 tona.

Iz severoameričke Unije se javlja, da neprestano nove zalihe zlata stižu iz Evrope u Njujork. Sama velika lada »Manhatan« dovezla je u poslednje doba u Americu oko 60 miliona dolara vrednosti zlata. »Normandija« je dovezla oko 28 milijuna dolara vrednosti zlata, a prilične vrednosti su dovele i ostale lade. Na taj način su zlatne zalihe Amerike porasle na više od 16 milijardi dolara, što znači da se u Americi nalazi sada oko 60% svih zlatnih zaliha u svetu.

Da nije izašao demanti ne bi se ni znalo, da se ovih dana spremala jedna revolucija, koja medutim nije uspela. Lichtensteinska vlada objavila je službeno o neuspehom pokušaju prevrata tamošnjih nemačkih nacionalnih socijalista. Pokušaj prevrata započeo je u Šanu, gde se formirao odel nacionalnih socijalista za pohod proti Vaduzu, glavnom gradu Lichtensteina. Voda te skupine je najpre jednim govorom proglasio prevrat i priključenje kneževine Lichtenstein Nemačkoj. Medutim vlada je već bila obavestena o nameri prevratnika i zaskočila ih je policijom i razoružala. Vođe su uhapšeni i optuženi zbog veleizdaje. Pristaša nacij. socijalizma u ovoj pokrajini, po izjavi vlade, ima samo oko 10 posto.

U Kini se povelja živa akcija među intelektualcima, da bi se pojednostavio kineski jezik, a naročito pisanje u tom jeziku. Kako se danas piše, kineski jezik predstavlja najteži jezik na svetu, jer ima azbuku koja broji 1100 slova, a pojedina slova se različito izgovaraju i menjaju značenje, prema tome na koji su način pisana. Zbog toga malo koji Evropljanin nauči kineski, a posve je prirodno da u Kini postoji toliki broj nepismenih. Od 450 miliona stanovnika u Kini, samo tridesetak miliona ume nešto da čita i da piše. Reformatori predlažu da se i za kineski jezik uvede jednostavna azbuka, po ugledu na latinicu.

Telesno vaspitanje u stranom svetu

LONDON I OLIMPIJSKE IGRE, 1944

U Londonu su održane 1908 godine olimpijske igre, u sličnoj situaciji kakva je sada u Helsinkiu. Za tu godinu su, naime, bile određene igre u Rimu, ali je u poslednji čas morao uskočiti London, zato što Talijani nisu mogli prirediti igre. Tako se može reći da glavni grad britanske imperije i centar domovine velike većine modernih sportova do sada nije zvanično priredio ni jedne olimpijske proslave. Zbog toga se Britanci spremaju da na sednici Međunarodnog olimpijskog odbora CIO, koja će se održati 10 juna, predlože da se XIII Olimpijske igre 1944 održe u Londonu. Uz Detroit i Rim, pojavljuju se sada i Londonci kao jaki kandidati.

Jasno je, da kraj Velike Britanije, Italije i USA, manji kandidati za priredbu budućih olimpijskih igara ne dolaze tako lako u obzir.

OVOGODISNJA GIMNASTIČKA TAKMIČENJA

Slet belgijskih gimnastičara biće ove godine, za muške i za ženske, u Liježu u isto vreme, t.j. 2, 3 i 4 septembra 1939, prilikom međunarodne izložbe u toj varoši.

Slet francuskog saveza gimnastičara, biće u Rennesu, 27 i 29 maja. Ženski gimnastički savez Francuske održaće svoj slet od 21 do 24 jula 1939 u Roanne. Najavljeno je sudelovanje izaslanstva inostranih saveza, osobito brojno biće ono iz Belgije.

Medudržavna utakmica gimnastičara Nemačke i Italije najavljena je za 30 aprila 1939 u Milanu. Izabrani gimnastičari obih nacija nastupiće zatim u Genovi, Napulju i Kremoni.

Kraljevski nizozemski gimnastički savez ima ove godine slet u Arnheemu. U Ženevi (Švicarska) će se održati od 12 do 15 augusta, međunarodne gimnastičke svečanosti.

U Londonu se sastaju 25 marta izabrane ekipe Engleske i Belgije u međunarodnom natecanju na spravama.

NEMAČKO GIMNASTIČKO PRVENSTVO

Nemački gimnastičari biraju svake godine udruženje, koje se pokaže kao najbolje u međusobnim utakmicama. Pobjedilac dobija naziv »Nemački međudruštveni prvak u gimnastici na spravama«. Koncem marta održane su izbirne utakmice pojedinih udruženja za konačno takmičenje, koje treba da donese odluku o tom prvenstvu. Prema rezultatima tih utakmica, za konačno takmičenje dolaze u obzir gimnastička društva u Stuttgartu, Minchenu, Wilingenu i Leuni. Konačna takmičenja održaće se 26 aprila, u Felensburgu.

OLIMPIJSKE IGRE U KOLUMBIJI

Nedavno su se u Bogoti, u glavnom gradu države Kolumbije, u Južnoj Americi, održale velike olimpijske igre, povodom 40-godišnjice postojanja varoši Bogote. Na tim igrama uzeli su učešća države Bolivija, Kolumbija, Ekvador, Panama, Peru i Venecuela. Igre su bile tako velike i uspešne, da je država Kolumbija potrošila za njih preko milijun dolara, jer je trebalo sagraditi dva nova stadiona, jedan za 40.000, a drugi za 20.000 gledalaca. Dok se ranije u svim tim državama gajilo fudbal, kao gotovo jedini sport, danas se u veliko propagira opšte telesno vaspitanje.

OLIMPIJSKI DAN 18 JUNA
Ministarstvo za fizičko vaspitanje naroda odobrilo je da se olimpijski dan ove godine održi u svim mestima, 18 juna. G. ministar je uputio svim sportskim organizacijama javan apel, da pomognu akciju olimpijskog odbora.

Sadržina sokolskih listova

»SOKOLSKI VJESNIK«

U broju za mesec januar i februar ovog organa sokolske župe Varaždin nalazi se dnevni red glavne skupštine župe Varaždin i izveštaji funkcionera župe za VIII glavnu godišnju skupštinu.

»SOKOLSKO GLEDALIŠĆE«

Prilikom proslave 30-godišnjice opstanka sokolskega pozorišta u Trbovlju, izdalo je sokolsko društvo Trbovlje knjižicu, posvećenu jubilarnoj proslavi, koja se je održala 1 aprila, a u kojoj se nalazi, pored ostalih članaka i prikaz komada »Celjski grofje«, od Bratka Krefta.

»SOKO NA JADRANU«

Ovaj list sokolskih župa Split, Zadar-Šibenik i Sušak-Rijeka, ima u broju za mesec mart ovaj zanimljivi sadržaj: Urno Kekkonen (Helsinki): Takmičarima celoga sveta; — Ralf Enckell (Helsinki): Olimpijski grad Helsinki; — Hrvoje Macanović (Zagreb): Svjetsko smučarsko prvenstvo 1939 u poljskim visokim Tatrama; —

CVETARNA SMOKVINA SUŠAK — Korzo

Veliki izbor svježeg i umjetnog cvijeća i t. d.

Braćo sokoli!

Držite se gesla: Svoj svome! i kupujte samo domaće proizvode. Preporuča Vam se

Amerikanski bazar Marijan Bakarčić SUŠAK, Tyrševa ul. 3

TRANSPORTNO, SKLADIŠNO I OTREMNIČKO PODUZEĆE GUSTAV BRELIĆ

Pomorska agentura Brzojavi: BREG Tel. Inter. 23

SUŠAK MASARIKOVO ŠETALIŠTE 5/1

R. Pavić (Split): Jugoslovenstvo (nastavak); — Josip Boko (Sinj): Današnja škola i djeca; — Janko Jazbec (Crikvenica): Diljem Čehoslovačke, u sokolskim posjetima (svršetak); — Zvonko Barišić (Split): Vježbe za mušku i žensku djecu župe Split, za 1939 god.; — Saljivi kut i vijesti iz župe Split.

»VESTNIK SOKOLSKE ŽUPE CELJE«

Broj za mesec mart donosi sledeći sadržaj: Miljan Kocmut: Sokolstvo in delavstvo. — T. G.: Hej Sokoli, kje so naše meje? — Milan Mahkota: Ustvarimo sokolsko gledališče. — Dr. Franjo Delak, Laško: Živčni sistem in telovadba. — Juro Toplak: Sokolski dom v Braslovcah. — Milan Mahkota: Vsak na svojem mestu stoj... Tehnički deo, objave i razne sokolske vesti.

»SOKOLSKI ŽIVOT«

List Sokolstva Subotice, broj 5, donosi sledeću sadržinu: Nenad Rajić, Nestor: Naš Narodni dom u Subotici; — Godišnja skupština župe Novi Sad; — Društvene utakmice; — Program rada i red priredaba u 1939 godini; — Program proslave 20-godišnjice Sokolstva u Subotici, i razne sokolske vesti.

»SOKOLSKI LUTKAR«

Izašao je broj za mesec mart ovog lista za podizanje lutkarstva među sokolstvom, koji donosi ovu sadržinu: Dr. Ivan Lah: Idejni članak. — Joso Zidarić: Kako napravim glavo za lutko. — Vekoslav Kovač: Postavi-

tev lutkovnega odra: — komad za lutke »Jurček gre na Triglav«, vesti za lutkarske priredbe i ukrštene reči.

»NAŠA RADOST«

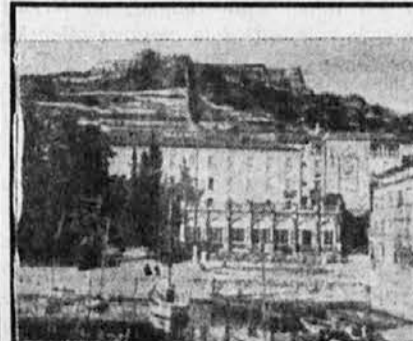
Izašao je broj ovog lista sokolske dece za mesec april, koji donosi sledeću zanimljivu sadržinu: Zrinskom i Frankopanu (pesma); — Bajka o najlepšem uskršnom jajetu; — Bojan; — Povest o Janezu Coprežu in kraljici palčkov; — Đurdevdan na selu; — Velikonočna voda; — April na selu; — Bolna mati; — Iz Njujorka u Moskvu za 16 sati i 40 minuta; — Biseri gospe županje, — Kroz Saharu, — Zanimivosti o nihalu i drugo; — kao i prilog »Našim mališanima«.

SADRŽINA SOKOLSKIH LISTOVA: »BRATSTVO«

Broj za mesec mart ove ugledne sokolske revije donosi sledeću sadržinu: Omladina i Sokolstvo; — Rodendan Masarikov; — Prvi potstreci za Sokolsko ujedinjenje, od D. Kralja, Osijek; — Župski slet 1939; — Oko spremanja naše međunarodne vrste za Olimpijske igre u Helsinku, od Josipa Bognera; — Da li je Soko nemođeran, i razne kratke sokolske vesti.

FARMACAJTA

mladog magistra ili stažistu zaposila bi LJEKARNA DESATU u Valpovu (Slavonija) Po mogućstvu da je sokolski prednjak ili vežbač.

LEČILIŠNI HOTEL PALACE
Med. Dr. Josip Avelini HVAR

Hotel potpuno renoviran sa tek toplom i hladnom vodom u svim sobama, sobe sa kupatilom apartmani, društvene prostorije, sunčane terase, sjenoviti park, kursalon, vlastito tenis igralište, motorni čamac za izlete u Biševsku Špilju.

PENSION Din. 60.— 100.—

Парна пивара, фабрика слада и квасаца

Мих. Ј. Косовљанин а. д. у Јагодини

препорчује своје чувено пиво

Моравац (бело) Косово (црно)

И ТИШТЕНИ КВАСАЦ ЗА ТЕСТО.

Jadranska plovidba D.D. Sušak

Dnevna brza parobrodaska služba iz Sušaka za Dalmaciju i obratno, s polaskom iz Sušaka u 16 sati.

Dnevne redovite parobrodске veze u svim smjerovima i za sva kupališta i ljetovališta mjesta jugoslovenske obale.

Ugodna turistička putovanja za Dalmaciju, nadalje za Dalmaciju i Grčku, uključiv vožnju, hranu i krevet, uz umjerene cijene.

Dva puta sedmično brze pruge iz Venecije za Dalmaciju i obratno.

Redovita parobrodaska služba za promet putnika i tereta iz Sušaka, Trsta i Venecije za Dalmaciju, Albaniju i Grčku.

Prvoklasni parobrodi — dobra kuhinja, odlična posluha.

Tražite prospekte besplatno.

Prospekte i upute daje: Direkcija u Sušaku, sve njezine agencije i svi uredi »Putnika« te društva »Wagons—Lits/Cook«.

ČASOVNIČAR I JUVELIR M. MITROVIĆ

TERAZIJE 22 (do Moskve)

ima: švajcarskih časovnika za ruku i džep, zlatnog nakita, kristala, srebra, pehara i plaketa.

Braći i sestrama popust Cene vrlo solidne. Stručan rad Tražite cene za izradu klinaca i značaka.

ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ИЗРАДУ КОФЕРА И ТОРБАРСКИХ ИЗРАЂЕВИНА

Милан Ј. Стојановић и Ко БЕОГРАД

Престолонаследников трг (Теразије) 38
Телефон 25-060
Поенкарева 2, палата Југобанке
Телефон 25-332

ШТАМПАРИЈА „ДОМ“

Телефон 24-689

БЕОГРАД

Грачаничка 14

ИЗРАЂУЈЕ

ПРВОКЛАСНЕ ШТАМПАНЕ СТВАРИ

Трговина хартије ПАНТИЋ И ДРУГ — Београд

Краља Петра ул. бр. 19 • Телефон 21-920 и 25-067

Имамо стално на стоваришту све врсте хартије и то:

Протоколске, бездрвне (холцфрај), средње фине (митлфајн) као и концепта у свима величинама и тежинама, пелира, банкпоста, картона белог и у боји, затим картона за фасцикле, цртаће хартије разних дебелина, афишна, кулера и коричаре у разним бојама, све врсте пакпапира у табацима, пакпапира у ролама са и без штампе, хартије за циглане (шуберпапир) канцелариске у рисовима лениране, кариране и чисте — пергамента, пергамина и т. д.

НИКАДА до сада нисте купили јефтиније

ОДЕЋУ него сада што можете код

„ТИВАР“ ОДЕЛА

Теразије број 24 -- код Москве

Телефон 20-419

Штофови познатих
Енглеских кућа
има на лагеру
реномирани
салон за
израду

мушких одела

ДУШАН ИНЂИЋ

БЕОГРАД
ТЕЛ. 29-439 — ЧИКА ЉУБИНА 5

Sokolske — sportske
bicikle najčuenije
marke:

„BARANDO“ —
„BARONIJA“

Isporučuje po izuzetnoj
ceni od Dinara 1300.—

„DRAGOR“
БЕОГРАД BALKANSKA 14.

Као енглески нуде вам се
разни други штофови, али
оригинални су и најбољи

FINTEX

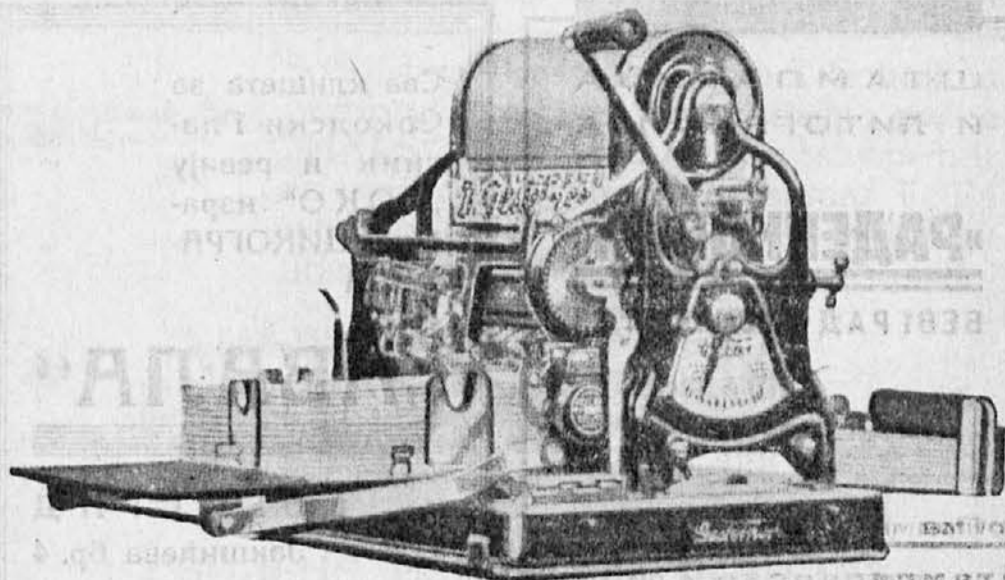
светска марка
енглеских штофова

БЕОГРАД, Теразије 35

Једина енглеска фирма
у држави, која продаје
искључиво само енглеске
штофове

Gestetner aparat je savršenstvo današnje biro tehnikе

Gestetner aparat umnožava sve kancelariske
formulare, raspise, obrasce, crteže i t. d.

Tražite predočenje aparata i ponudu
svako je obaveštenje bezobavezno
za Vas!

D. GESTETNER Ltd.,

Beograd
Dobrinjska 12 — Tel. 23-524

Zagreb
Varšavska 2a — Tel. 22-584

Gestetner

ЛУСТЕРЕ, ЛАМПЕ, АБАЖУРЕ

добићете најјефтиније код нас

БАТЕРИЈЕ за радио, цепне лампе,
за телефоне и остало увек свеже
и специјалног капацитета.

Цене ниске.

„ЕЛЕКТРА“

Београд, Жоржа Клемансо-а 1
(у Занатском Дому) Тел. 23-654

Grubišić & Comp.

Špediterska poslovnica i
pomorka agentura
ŠIBENIK
Telefon br.
24 i 43

Peći i štednjake od kaljeva proizvodi radionica

JOVANA MARTIN — INĐIJA

Ujedno vrši i montažu peći i štednjaka, te pločica za zid i patos

Mehanička pletiona Gregor Vavržin — Inđija

Izrađuje sve vrste ženskih, muških i dečijih džempera, bluza pulovera i svitera
Telegram: VAVRŽIN INĐIJA

PRIMA SVE RADNJE SPADAJUĆE U GRAFIČKU STRUKU

Štamparija N. ČIKATO — Šibenik

Билијаре

аутоматске и к.рамбол
израђује специјална радионица
МИХАЈЛА БАЛАНГЕ • ИНЂИЈА

„CRVENKA“ fabrika šećera a. d. Crvenka

proizvodi: rafinovani šećer, rafinovani špiritus, suve rezance.

Bankovna veza: Anglo — Češkoslovenska i Praška banka, filijala Beograd.

**ПРВА МЕХАНИЧАРСКА ФАБРИКА
СТАКЛА ЗА ПРОЗОРЕ А.Д.****ПАНЧЕВО — БЕОГРАД****ПРОИЗВОДИ:**

стакло у плочама дебљине 1,8-7%

БИРО БЕОГРАД: Кн. Споменик 5/II
Тел. 28333, 29138
Пошт. факс 424.

Vaso Čok i Jovo Paklar

Šibenik (Primorska Banovina)

INDUSTRIJA svjeća na električni pogon.

ZASTUPSTVO mineralnih voda Rogaška Slatina.

SKLADIŠTE papira Zagreb, dion. tvornice papira i anilinskih boja Vilim Brauns, tvornica boja, Celje.

TRGOVINA kuhinjskog posuda, staklarije, stakla za prozore i okvira.

Adresa za brzojave: ČOK — ŠIBENIK.
Broj računa kod ček. Zavoda — Sarajevo br. 4343.

Parfumerija „Miami“ — Šibenik**GVOŽĐARA I ORUŽANA MARKA VRANIĆA INĐIJA**

preporučuje svoje veliko stovarište svakovrsne gvoždarije na malo i veliko a također oružje i naboje za sport i odbranu.
VLASTITI KAMION ZA SEOBE I PREVOZ ROBE. — TELEFON BROJ 11

**ШТАМПАРИЈА
И ЛИТОГРАФИЈА****»РАДЕНКОВИЋ«**

БЕОГРАД КОСМАЈСКА 53

Прима у израду све
штампарске и лито-
графске послове.

Сва клишета за
Соколски Гла-
сник и ревију
„СОКО“ изра-
ђује: ЦИКОГРА-
ФИЈА

„АВАЛА“

БЕОГРАД
Јакшићева бр. 4
Телефон 30-240

Аутомобилски салон

од 1. до 8 априла

Пружа Вам прилику да прегледате и нашу изложбу првокласних аутомобила.

Прегледајте у павиљону бр. 2 нашу изложбу

АУТОМОБИЛА „DODGE“

најизразитије претставнике савршенства американке аутомобилске индустрије у павиљону број 2 показате Вам и чувене

АУТОМОБИЛЕ „CITROEN“

продукат највеће европске фабрике аутомобила. То су кола за наше путеве. Одличан француски материјал.

У павиљону број 3 излажемо најлепше

АУТОМОБИЛЕ „В. М. W.“

лимузине и кабриолете, кола елеганције, удобности и отмености.

Теретне аутомобиле „МАГИРУС“ са специјалним Дизел-моторима излажемо у павиљону број 3. Теретне шасије „ДОЦ“ и „ЦИТРОЕН“ излажемо у павиљону број 2.

Посетите нас у аутосалону и на нашем стоваришту. Захтевајте необавезну пробну вођњу.

ЗАСТУПСТВО И СТОВАРИШТЕ:

Аутомобилска радња „ВЕЛАУТО“
СЕКУЛЕ ЗРЧЕВИЋА,
Београд, Зорина ул. 90-92. Телефон 22-0-30.

Сав канцеларијски писаћи и школски материјал добићете по најповољнијој цени у Соколској књижици и папирници

„ФЕНИКС“**ГОЈКО ЂЕБО**

БЕОГРАД, ПАШИЋЕВА УЛ. БР. 24

ПРОДАЈА ПИСАЋИХ
МАШИНА „ОЛИВЕТИ“

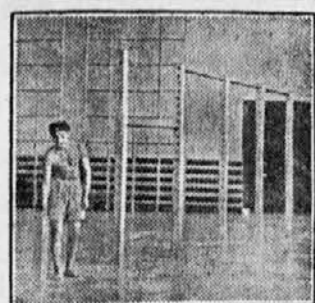
„PUTOVOĐA“

у свом новом летњем издању излази око 5—6 маја са многим променама које почињу важити од 15 маја о. г. / Putovođa је одавно омиљен и најрађе узимани дзепни ред вођње. / Ovoga puta će Vas Putovođa naročito prijatno iznenaditi. / Dakle 5—6 маја.

**„TRIGLAV“
DRUŠTVENE IGRE**

zaslužuju Vašu naročitu pažnju. Novo izašli brojevi nebi smeli izostati ni u jednoj kući. One su dobro došle bez razlike bilo u mladem ili starijem društvu. / Putovođa i Triglav igre popularni su po svojim jeftinim cenama. / Tražite ih po knjižarama, papirnicama i prodavnicama novina.

IZDAJE: „TRIGLAV“ ŠTAMPARSKI ZAVOD SAVE JANKOVIĆA — INĐIJA

POGREZIVA VRATILA

NOVODOBNIM VEŽBAONICAMA NAJSAVŠRENIJE SPRAVE IZ SPECIJALNE

odlikuje se sledećim predostima:

- 1) Nameštanje pogrezivih vratila moguće bez svakih vezova;
- 2) Postavljanje i pospremanje stupova hitno i po deci moguće, pošto su stupovi protuženi;
- 3) Ustavljanje stupova u pravu visinu omogućuje atomske kočnice;
- 4) Sigurno uvrđenje stupova omogućeno udobno i lako dvoednim kinom;
- 5) Prika za vratilo učvršćuje se bez svakog zavrtača, na način puštanog zavrtača;
- 6) Moguće je na malo mesta postaviti više vratila u jedan i time nastupanje više vožbača u isto vreme.

Tvornice gimnastičkih sprava
J. ORAŽEM
RIBNICA NA DOLENJSKEM

НАМЕШТАЈ

у највећем избору
и на отплату
из фабрике

МОР — ИНЂИЈА

Продавнице
ЗЕМУН, Кр. Петра 19.

Заступник

В. ЈЕРЕБ — Метковић

**ТАМБУРЕ
И ГИТАРЕ**

добићете најјевтиније и најбоље изравно из познате творнице тамбура

Иван Вардиан

СИСАК — 445.

Тражите нови ценовник.

NAJELEGANTNIJI SALON
OBUĆE ZA DAME

»**ВАЛНИК**«

БЕОГРАД
Чика Љубина 5
ЉУБОМИР БАЛАБАН

ОБУЋА
»ВАЛНИК«

НАГРАЂЕНА
У
ЛОНДОНУ
НА
МЕЂУНАРОДНОЈ ИЗЛОЖБИ

НАЈЕЛЕГАНТНИЈИ САЛОН
ОБУЋЕ ЗА ДАМЕ

»**БАЛНИК**«

БЕОГРАД
Чика Љубина 5
ЉУБОМИР БАЛАБАН

ГРАНД ХОТЕЛ »ПЕТРОГРАД«

Тел. Бр. 22-306, 307. • БЕОГРАД • Тел. Бр. 22-306, 307

Преко пута жељезничке станице са 90 модерно намештених и чистих соба. Топла и ладна текућа вода, купатила. РЕСТОРАН и КАФАНА познати са најбољим домаћим и страним јелима и пићима.

Najbolji muški šešir prve svetske marke „BARBISIO“ dobićete u poznatoj solidno-galanteriskoj trgovini

S. S. SURUTKA U BEOGRADU, Kralja Milana br. 15

koji ima uvek velikii izbor muških i ženskih modnih artikala, kao: košulje, mašne, čarape, rukavice, džepne maramice, žensko svileni rublje, kupaće kostime, kišobrane, čebeta itd. CENE SOLIDNE. PRODAJA I NA KREDIT, PREKO BIROA „KREDIT“ I A. B. C.

ЗА ДАМЕ
МАНТЛОВИ
НАЛЈИНЕ I БЛУЗЕ

najveći izbor
u specijalnoj radnji
ženske konfekcije

„**ТОГА**“

PINKAS I KOMP.
БЕОГРАД, Knez Mihailova br. 8 (угао)

БРАЋА ГРОЗДАНИЋ

ФРИЗЕРИ

ЗА ДАМЕ И ГОСПОДУ

БЕОГРАД
ТЕРАЗИЈЕ бр. 39
Тел. бр. 24-564

СВЕТ ФАНТАЗИЈЕ, ОТКРИЋА, ЧУДА, ПОДВИГА И ПУСТОЛОВИНА
ЕДИЦИЈА ВИСОКЕ КЊИЖЕВНЕ ВРЕДНОСТИ

Серија најлепших романа и прича светске књижевности

»**ПЛАВА ПТИЦА**«

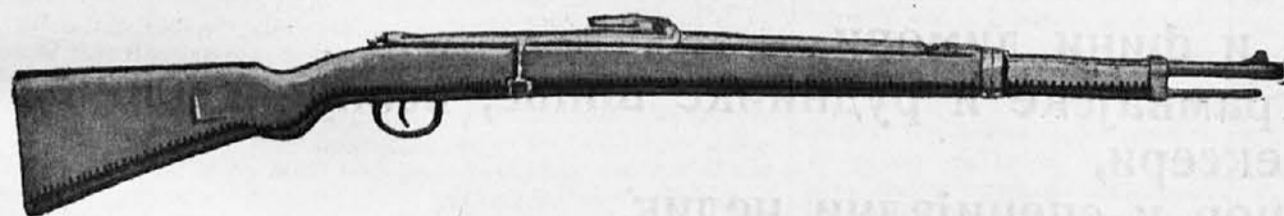
ДРУГО КОЛО

НОВИХ 10 КЊИГА ЈЕДИНЕ НАШЕ БИБЛИОТЕКЕ ЗА СВАКОГА
Најдивније и најкорисније уживање после напорног умног или физичког рада

Х. Стенкјевич 11—12 КРОЗ ПУСТИЊУ и ПРАШУМУ Доживљаји двоје деце	Ник. Гогољ 16. КРАЉ ДУХОВА Необичне и гротескне приче	СВАКА КЊИГА обухвата 250—300 страна и стаје: БРОШИРАНО 30.— ДИН. У ПЛАТНУ 40.— ДИН. ЦЕЛА СЕРИЈА (свих 10 свезака) може се добити и
Ц. О. Кервуд 13 ЛОВЦИ ЗЛАТА Пустоловни роман са севера	Конан Долт 17. ИШЧЕЗЛИ СВЕТ Узбудљиви роман о пре- историским чудовиштима	НА ОТПЛАТУ ЦЕНА 500.— ДИН. месечна рата 50.— динара
Николај Бајков 14 ВЕЛИКИ ВАЛ Живот маџурског тигра	Џек Лондон 18 МАЈКЕЛ-БРАТ ЦЕРИЈЕВ Роман из живота циркуског пса	
Зејн Греј 15 ОСВЕТНИК ПРАШУМЕ Роман са дивљег Запада	А. К. Толстој 19—20 ИВАН ГРОЗНИ I-II Роман о кнезу Сребрном	

ПОРУЧБЕНЕ ПРИМА И ИЗВРШУЈЕ

ГЕЦА КОН А. Д. БЕОГРАД Ни. Михаилова 12
Пошт. фак 103

Sokolskim društvima i braći Sokolima preporučujem odlične vazdušne puške „MARS“ Mod. 100 i 115 kao i sav pribor za vežbanje u streljanju istima. Veliki izbor pribora, sprava i opreme za laku atletiku, boks i sve ostale grane sporta.

Брат ЉУБИША Л. ИВКОВИЋ
Vlasnik trgovine oružjem, municijom i sportskim priborom

„**NIMROD**“ БЕОГРАД
Balkanska ul. 6

Фабрика канапа ужарије и текстилна индустрија Д. Д.

ОЦАЦИ (Дунавска бановина)

Производи из кудеље: све врсте канапа, ужарију, колане, пређу, првокласне конопце и трансмисиона ужета,

из јуте: вреће, сламарице, пређу за везивање и ткање, платна за паковање;

Веома лепе тепихе у разним дезенима и бојама. Затим цираде, (поњаве), ланене пешкире и крпе, поставска платна за кројаче, шевиот и др.

Тражите свуда производе ове домаће фабрике. Продаја на велико преко Текстилне трговине а. д., Београд, Теразије 28

СВИЛЕНЕ И ВУНЕНЕ ТКАНИНЕ
наћићете у највећем избору и по
врло умереним ценама код

ВЕЉКА ПЕТРОВИЋА

НА ТЕРАЗИЈАМА бр. 4.

Ресторан »ДЕДИЊЕ« ОТВОРЕН — НАЈЛЕПШЕ
ИЗЛЕТИШТЕ У БЕОГРАДУ!!

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ЧЕЛИК А. Д.

САРАЈЕВО ГЕНЕРАЛНА ДИРЕКЦИЈА

Брзојавни наслов: ЧЕЛИК, Сарајево
Чековни рачун код Пошт. Штед. бр. 2222.
Текући рачун код Држ. Хипотек. банке
Телефони број: 38-01, 38-02, 38-03 и 38-04.

Предузећа:

Рудници гвоздене руде у Љубији и Вареш-Мајдану.
Рудници угља у Зеници и Брзи.
Железаре у Вареш-Мајдану и Зеници.

Производи:

Мрки угаљ.
Гвоздена руда,
Сирово гвожђе и сви полуфабрикати из гвожђа и челика,
Бетонско, шипкасто, фасоновано и обручно гвожђе,
Носачи,
Ваљана жица.
Груби, средњи и фини лимови,
Железничке, трамвајске и рудничке шиње, везице и плоче,
Вучена жица ексери,
Сименс-Мартинов и специјални челик,
Електро-челик и легирани челик,
Ливена трговачка, машинска и канализациона роба,
Ливене цеви и сав прибор за водоводе,
Пумпе, витлови, вагонети и сав остали рударски прибор.

Продаја:

бетонског, шипкастог, фасонованог и обручног гвожђа те ваљане жице преко КОМЕРЦИЈАЛНИХ БИРОА ЈУГОСЛОВЕНСКИХ ФАБРИКА ГВОЖЂА у Загребу, Мартићева ул. 14-И. и у Београду, Краља Петра 18-И.
Вучене жице и ексера за СРБИЈУ преко БИРОА ЗА ПРОДАЈУ ЖИЦЕ И ЕКСЕРА у Београду, Кр. Петра 18-И. — Трговачког лива преко Картелног бироа у Београду.

Све остале робе преко ГЕНЕРАЛНЕ ДИРЕКЦИЈЕ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ЧЕЛИКА А. Д. у Сарајеву, Палата Државне Хипотекарне банке.